ТОВ «ЕКО-МБ»
вул. Синельниківська, 14
корп.6, приміщення 1
м.Житомир, 10008

ЄДРПОУ 37857701
р\р UA263052990000026007006409258
тел. 0(412)46-16-60, 067-411-06-64
email: eko-mb@ukr.net https: eko-mb.com.ua

ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року

Замовник: Управління житлово-комунального господарства та екології Звягельської міської ради

11700, м. Звягель, вул. Шевченка, 16, тел: (04141) 3-54-46, 0981636707; e-mail: gkg.nv.ua@ukr.net.

Директор **Олександр МЕДВІДЬ**

Звягель 2026

ЗМІСТ

	ВСТУП	3
1	ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	5
2	ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я, А ТАКОЖ ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	7
3	ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ.	26
4	ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ.	37
5	ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	39
6	ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3- 5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	43
7	ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	47
8	ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА	49
9	ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	52
10	ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	54
11	РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ	54
12	ПЕРЕЛІК ВИКОНАВЦІВ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ	65

ВСТУП

Сучасна державна та регіональна політика базується на принципах сталого (збалансованого) розвитку, що передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних інтересів суспільства. Стратегічна екологічна оцінка є превентивним інструментом екологічної політики: вона дає змогу виявити, проаналізувати та запобігти можливим негативним наслідкам для довкілля і здоров'я населення ще на етапі планування заходів, а не під час їх практичної реалізації.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

Передумови для впровадження стратегічної екологічної оцінки (СЕО) в Україні сформувалися завдяки розвитку стратегічного планування та національної практики екологічної оцінки.

Міжнародно-правовою основою для цього процесу стали два документи:

- Протокол про СЕО до Конвенції ЕСПО (ратифікований Верховною Радою України 1 липня 2015 року, № 562-VIII);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку наслідків окремих планів і програм для довкілля, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

На національному рівні засади екологічної політики визначив Закон України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року» (від 21 грудня 2010 року). У ньому СЕО закріплено серед ключових принципів, інструментів реалізації та показників ефективності політики (зокрема, в межах цілі 4 щодо інтеграції екологічної політики та вдосконалення управління). Подальшим кроком стало затвердження Міністерством екології та природних ресурсів у грудні 2012 року «Базового плану апроксимації», який зобов'язав узгодити українське законодавство з вимогами Директиви 2001/42/ЄС.

На виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію у лютому 2017 року в парламенті зареєстрували законопроєкт «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 6106). Верховна Рада ухвалила його 20

березня 2018 року, Президент підписав 10 квітня, а чинності Закон набрав 12 жовтня 2018 року.

Цей документ запровадив в Україні європейський механізм СЕО. Відтепер усі важливі документи державного планування (програми, плани, стратегії) перед затвердженням мають проходити обов'язкову оцінку можливих ризиків і наслідків для довкілля.

Замовник: Управління житлово-комунального господарства та екології Звягельської міської ради.

Адреса і контактні дані: 11700, м. Звягель, вул. Шевченка, 16, тел. : (04141) 3-54-46, 0981636707; e-mail: gkg.nv.ua@ukr.net

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Місцевий план управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року - документ державного планування, що містить комплекс взаємозв'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах території територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей.

Мета розроблення МПУВ: оцінити поточний стан сфери управління відходами Звягельської міської територіальної громади та визначити першочергові завдання і заходи із зазначенням строків та необхідного ресурсного забезпечення, спрямовані на розбудову системи сталого поводження з відходами в усіх населених пунктах громади.

Розроблення документа державного планування «Місцевий план управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року» здійснюється на виконання пункту 1 частини другої статті 26 Закону України «Про управління відходами».

Порядок розроблення, погодження та затвердження МПУВ здійснюється відповідно до положень «Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами».

Зміст та обсяг МПУВ визначається вимогами Методичних рекомендацій з розроблення місцевих планів управління відходами, затверджених наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України №288 від 15.03.2024.

У МПУВ враховуються положення та заходи, передбачені в нормативно-правових документах та документах державного планування національного, регіонального та місцевого рівнів у сфері управління відходами:

– «Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 р. № 820-р;

– «Національний план управління відходами до 2033 року», затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 р. № 1353-р;

– «Регіональний план управління відходами у Житомирській області до 2034 року», затверджений Розпорядженням Житомирської ОДА № 567 від 30.03.2026 р.

Згідно положень «Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів управління відходами», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 р. № 947 «Про затвердження Порядку розроблення, погодження та затвердження місцевих планів», місцеві плани

управління відходами розробляються протягом одного року з дня набрання чинності регіональним планом управління відходами у відповідній області.

Місцевий план управління відходами оновлюється протягом шести місяців з дня внесення змін до регіонального плану управління відходами.

Місцеві плани управління відходами мають узгоджуватися з регіональними планами управління відходами. Цільові показники, встановлені регіональними планами управління відходами, є обов'язковими для перенесення до місцевих планів управління відходами і можуть бути скориговані лише на підставі обґрунтування, наведеного в місцевому плані управління відходами.

Місцевий план управління відходами розробляють на основі даних, отриманих у результаті статистичних спостережень, адміністративних даних центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а також даних обліку та звітності, наданих підприємствами, установами, організаціями.

Проєкт місцевого плану управління відходами підлягає стратегічній екологічній оцінці відповідно до положень Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та після затвердження оприлюднюється шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу, що його затверджує.

Обов'язок розроблення місцевого плану управління відходами, згідно чинного законодавства, покладається на виконавчі органи сільських, селищних, міських рад.

Місцевий план затверджується сільськими, селищними, міськими радами для кожної територіальної громади.

Орган місцевого самоврядування на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснює оцінку ефективності реалізації місцевого плану управління відходами та оприлюднює її результати на своєму офіційному веб-сайті.

Передбачається, що система управління відходами у Звягельській міській територіальній громаді буде створюватися на засадах стратегічного планування, що передбачатиме виконання ряду заходів, спрямованих на реформування та удосконалення системи управління відходами, вибір оптимальних методів збирання, перевезення і оброблення відходів.

Основними завданнями розроблення МПУВ є визначення конкретних організаційних, економічних, технічних, суспільних, освітньо-просвітницьких заходів; відповідальних виконавців заходів; строків здійснення заходів; джерел та обсягів фінансового забезпечення; засобів контролю за станом здійснення заходів та проведення моніторингу результатів реалізації плану.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я, А ТАКОЖ ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Звягельська міська територіальна громада розташована у Звягельському районі Житомирської області, у північній частині України та у західній частині Житомирської області.

Загальна площа громади становить 25 411 га.

Площа міста Звягель – 3276 га.

До складу Звягельської громади входять 1 місто та 14 сіл, розподілених у 5 старостинських округів:

- Великомолодьківський (с. Великий Молодьків, с. Багате, с. Груд);
- Дідовицький (с. Дідовичі, с. Борисівка);
- Майстрівський (с. Майстрів, с. Маковиці, с. Майстрова Воля);
- Наталівський (с. Наталівка, с. Олександрівка);
- Пилиповицький (с. Пилиповичі, с. Анета, с. Городище, с. Степове).

Звягельська громада межує з півночі з Чижівською громадою; з півдня – Ярунською та Стриївською громадою; із заходу – Піщівською громадою; зі сходу – Романівською громадою.

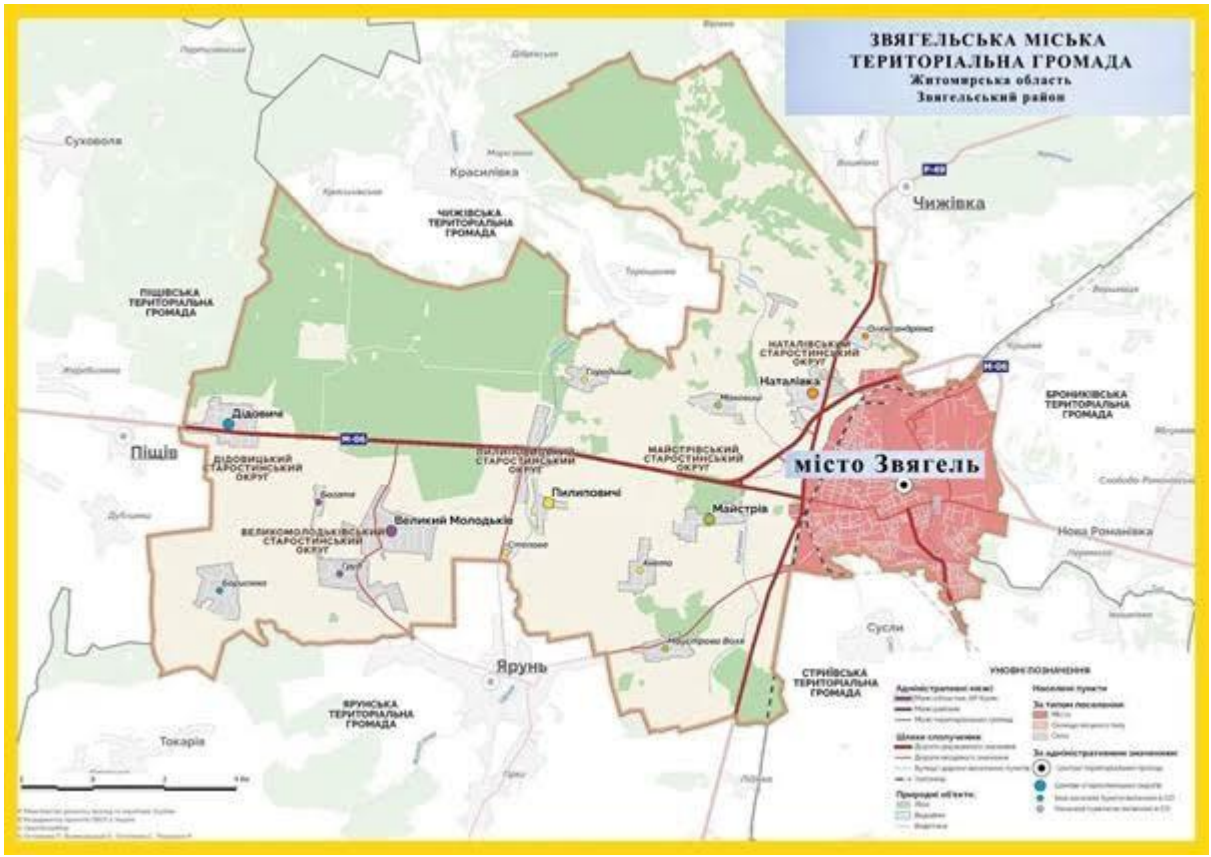

Рис. 2.1.1 Звягельська міська територіальна громада

Станом на 01.08.2026р. чисельність населення Звягельської міської територіальної громади складає 56723 чоловік. За статевою структурою переважають чоловіки – 28852 осіб, чисельність жінок складає– 27871 осіб.

За типом населення у громаді переважає міське населення, що складає близько 89 %.

Таблиця 2.1.1 Перелік населених пунктів на території громади та кількість населення (станом на 01.08.2026), площа

№ з/п	Населений пункт	Старостинський округ	Кількість населення, осіб	Площа, га
1	2	3	4	5
1.	м. Звягель	Центр громади	50554	3276,5419
2.	с. Наталівка	Наталівський старостинський округ	1124	418,2008
3.	с. Олександрівка		425	168,237
4.	с. Майстрів	Майстрівський старостинський округ	463	222,9
5.	с. Майстрова Воля		412	180,07
6.	с. Маковиці		315	177,4
7.	с. Пилиповичі	Пилиповицький старостинський округ	1067	463,5
8.	с. Городище		190	73,9
9.	с. Анета		153	105,3
10.	с. Степове		116	24,0
11.	с. Великий Молодьків	Великомолодьківський старостинський округ	660	262,0
12.	с. Груд		479	174,3
13.	с. Багате		23	26,4
14.	с. Дідовичі	Дідовицький старостинський округ	453	198,1
15.	с. Борисівка		289	137,6

Рельєф території громади слаборозчленований. Висота поверхні коливається в межах 190-220 м із збільшенням в західному напрямку. Територія громади розташована на Українському кристалічному щиті, який є частиною Східно – Європейської платформи. В геоморфологічній структурі переважають алювіальні та водольодовикові рівнини.

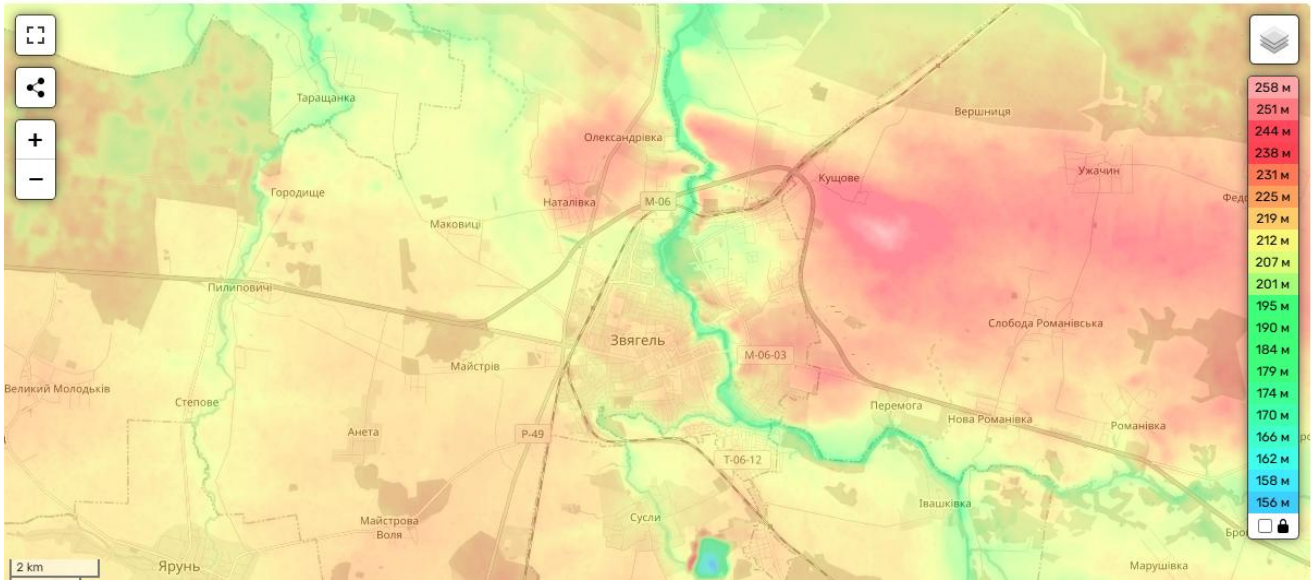

Рис. 2.1.2 Викопіювання з топографічної карти України

За схемою геоморфологічного районування територія громади розташована в межах Житомирської акумулятивно-денудаційної рівнини на докембрійських породах і кайнозойських відкладах.

В геологічній будові головну роль відіграють докембрійські кристалічні породи й антропогенові відклади. Кристалічні породи представлені гнейсами, мігматитами, гранітами, що перекриті окремими островами неогенових і четвертинних відкладів. У понижених частинах кристалічного фундаменту залягає древня кора вивітрювання, що представлена первинними каолінами і дресвою потужністю 14-15 м. Четвертинні відклади мають широке розповсюдження. Вони залягають на різних гіпсометричних рівнях і покривають суцільним чохлом нерівномірної потужності більш давні утворення. Відсутні лише у місцях їх виходу на поверхню, переважно у долині р. Случ.

Місцевість славиться цінними породами природного каменю – гранітами. Також присутні корисні копалини: граніт, торф, пісок, глина.

Гідрологічна мережа представлена р. Случ, р. Смолка, р. Церем, р. Кропивня, р. Титиж та рядом струмків.

Найбільшою річкою громади є р. Случ. Довжина річки 451 км, площа басейну 13 900 км². Похил річки 0,4 м/км. Ширина долини до 0,8 км (у верхів'ї) до 5 км (у нижній течії). Ширина річища до 50 м, найбільша - 110 м. Живлення переважно снігове і дощове. Замерзає в грудні, скресає в березні.

Довжина Смолки 71 км, площа басейну 646 км². Долина терасована, завширшки до 2-3 км. Заплава на окремих ділянках заболочена. Річище звивисте, пересічна ширина його у нижній течії 20-25 м, глибина до 1,5-1,7м. Похил річки 0,82 м/км. На річці є чимало ставків. У річці Смолка водиться карась, короп, плітка, лящ, окунь, щука та верховодка.

Річка Церем має довжину 58 км, площа водозбірного басейну 611 км². Похил річки 0,8м/км. Річкова долина рівнинна. Заплава широка, заболочена. Річище слабкозвивисте.

Довжина річки Кропивня 17 км, похил річки 1,2 м/км, площа басейну 62,6 км². Формується з багатьох безіменних струмків. Річку перетинає 1 газопровід.

Клімат району помірно-континентальний з вологим літом та м'якою зимою. Середня температура січня - 3,1 °С, липня +25,7 °С. Середньорічна швидкість вітру 1,9м/с. Річна кількість опадів ≈570 мм.

У структурі земель громади переважають ліси та інші лісовкриті площі- 5262,4497 га, сільськогосподарські землі - 1574,2914 га.

2.1.1 Структура земельного фонду громади

Всього земель:	га	25 411
Сільськогосподарські землі	га	1574,2914
Ліси та інші лісовкриті площі	га	5262,4497
Відкриті заболочені землі	га	504,5580
Водний фонд (річки, озера, ставки)	га	922,3078
Забудовані землі	га	1549,8624
Відкриті землі без рослинного покриву	га	1549,3287
В тому числі: землі природоохоронного призначення	га	0,13

Ґрунти на території громади в основному дерново-підзолисті з різним ступенем опідзолення та різного механічного складу, здебільшого супіщані та легкосуглинкові. Рідше зустрічаються лучні та лучно-чорноземні, сірі опідзолені ґрунти.

Дерново-підзолисті ґрунти характеризуються низьким вмістом гумусу та елементів живлення, мають кислу реакцію, несприятливі фізичні властивості, короткий верхній горизонт, за яким залягає підзолистий (Е) горизонт із дуже несприятливими властивостями. Товщина гумусового шару – до 24 см. Вміст гумусу – до 2 %. Ґрунтовий розчин містить сполуки алюмінію та заліза і дає кислу реакцію

Лучні та лучно-чорноземні ґрунти поєднують ознаки чорноземів і лучних ґрунтів, що робить їх дуже цінними для аграрного сектору. Вони мають глибокий гумусовий шар (40-80 см), що є характерним для чорноземів, забезпечуючи високу родючість ґрунту. У порівнянні з чистими чорноземами, ці ґрунти мають ознаки оглеєності в нижніх шарах, що вказує на вплив високого рівня ґрунтових вод. Близьке залягання ґрунтових вод сприяє збереженню вологості в ґрунті, що покращує умови для рослинності.

Сірі опідзолені ґрунти мають кращий поживний режим, але вміст як загальних, так і рухомих форм азоту й калію невеликі. Це пов’язано як з незначною кількістю гумусу, так і з кислою реакцією, яка пригнічує процеси нітрифікації й азотфіксації. Товщина гумусового шару - до 30 см. Вміст гумусу – до 3 %. Насичені кальцієм.

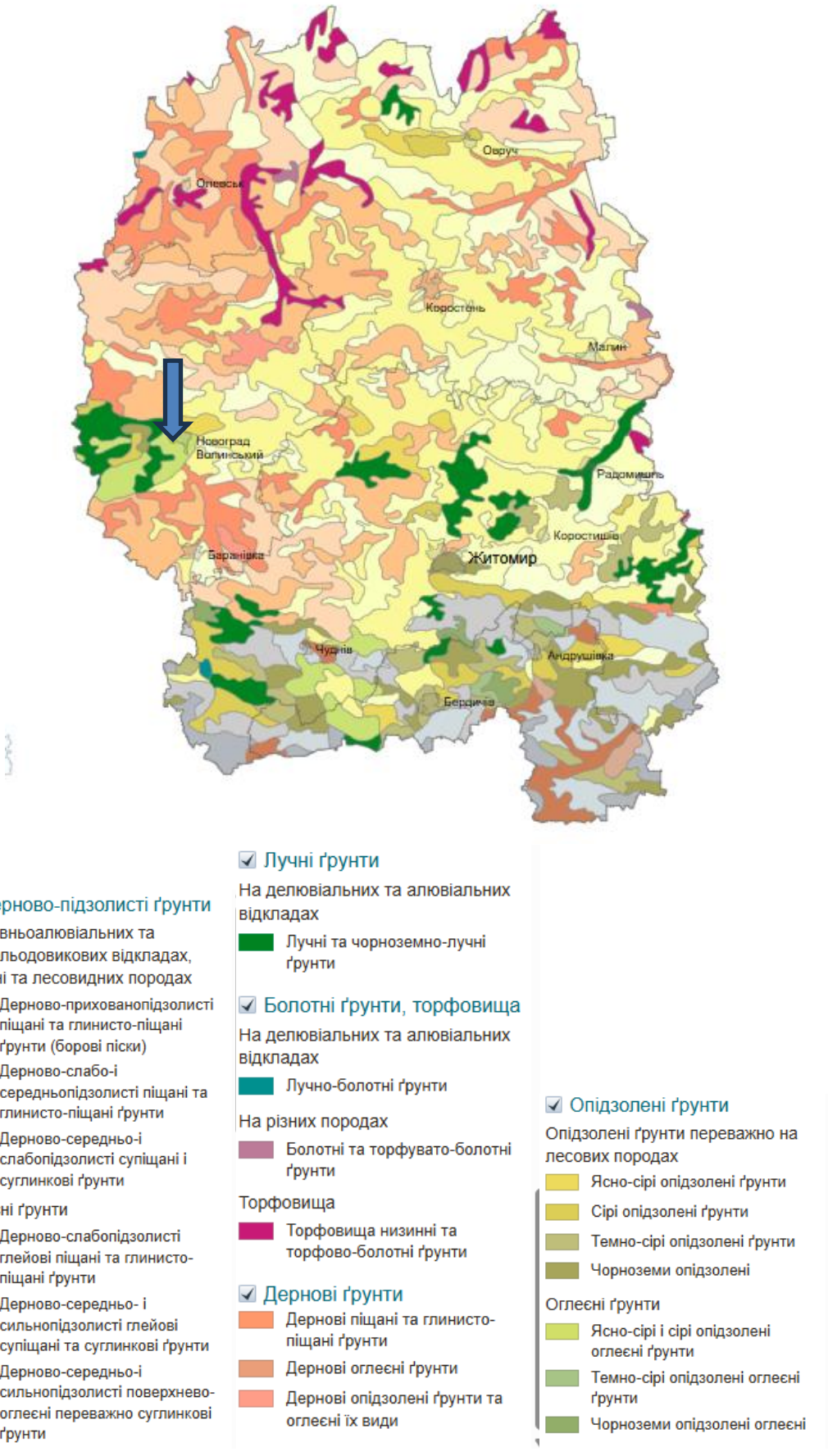

Рис. 2.1.2 Карта ґрунтів

Територія Звягельської міської територіальної громади характеризується типовим для Центрального Полісся видовим і ландшафтним різноманіттям. Її флора та фауна представлені переважно поширеними тривіальними видами, що сформувалися під тривалим впливом антропогенного фактора на природні екосистеми.

Місцеві оселища є помірно антропізованими комплексами річки Случ та її приток, їхніх заплав і перших надзаплавних терас. Синтаксономічна структура рослинності громади налічує 21 клас, 29 порядків, 45 союзів і 79 асоціацій.

Рослинний світ на надзаплавних терасах представлений переважно сосновими, дубово-сосновими та березовими лісами за участю граба звичайного, ліщини, крушини ламкої, чорниці та орляка звичайного. У заплавах річок і на прибережних ділянках переважають вільха чорна, верба біла та ламка, осоки, очерет звичайний, рогіз широколистий, а на суходільних і заплавних луках — тимофіївка лучна, грястиця збірна, конюшина та жовтець.

Тваринний світ типовий для мішаних лісів і річкових долин Полісся. Серед ссавців поширені сарна європейська, свиня дика, лисиця звичайна, заєць сірий, вивірка звичайна, їжак білочеревий, а вздовж водойм — бобер європейський, ондатра та видра річкова.

Орнітофауна представлена такими видами, як лелека білий, чапля сіра, крижень, синиця велика, зяблик, дятел звичайний і канюк звичайний.

В іхтіофауні Случі та її приток переважають плітка, окунь, щука, карась сріблястий, лящ і верховодка, а серед земноводних і плазунів трапляються жаба озерна та трав'яна, ропуха сіра, вуж звичайний і ящірка прудка.

На території громади знаходиться 3 території та об’єкти природно-заповідного фонду.

Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля Кам'яний гриб». Площа 0,1 га. Розташована в межах міста Звягель Житомирської області, у східній частині міста. Утворено рішенням Житомирського облвиконкому 20.11.1967 р.

Пам'ятка природи створена з метою охорони мальовничої скелі з рожево-сірого граніту. Складається з двох монолітів, які утворюють величезний кам'яний гриб.

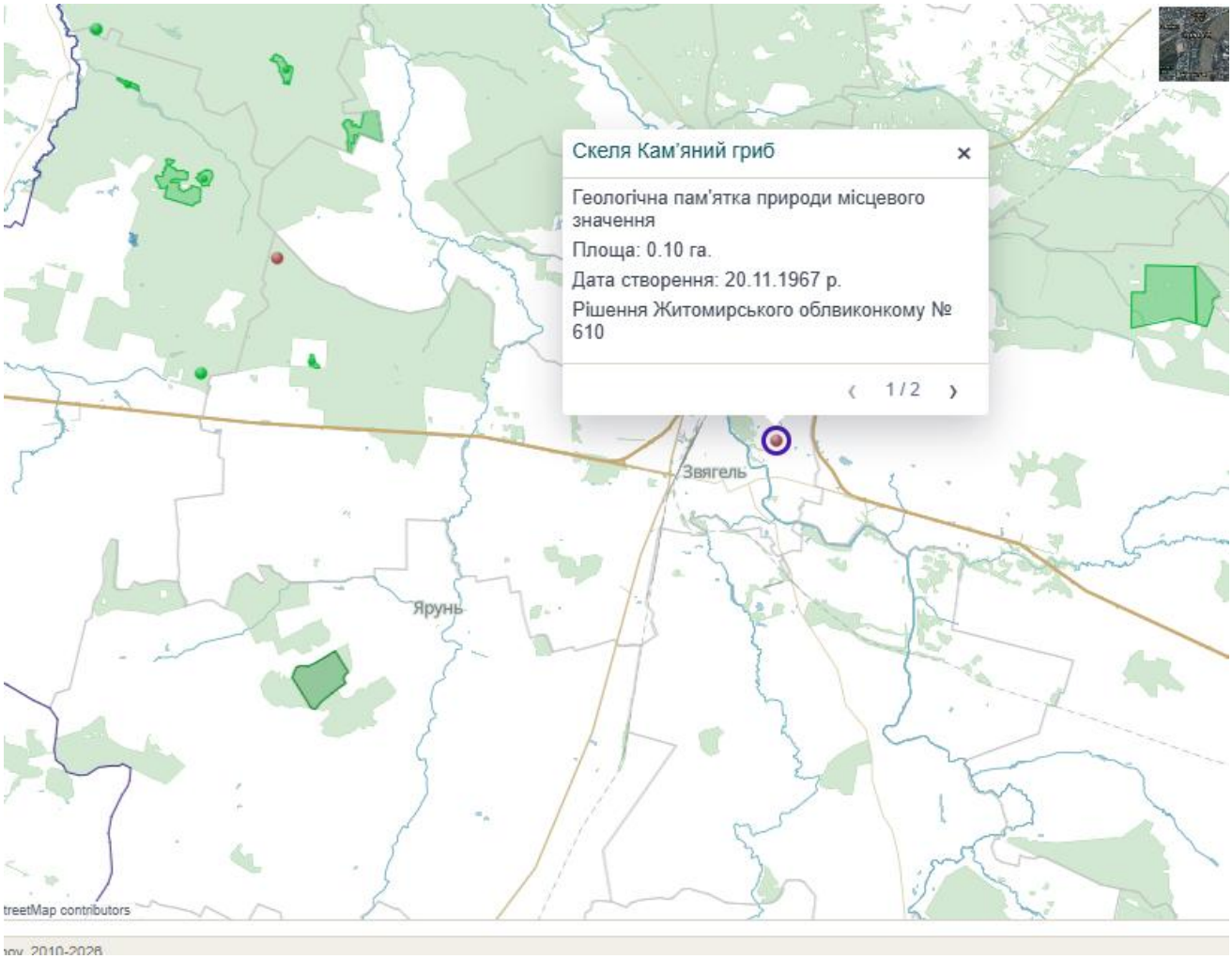

Рис. 2.1.3 Розташування геологічної пам'ятка природи місцевого значення «Скеля Кам'яний гриб»

Гідрологічний заказник місцевого значення «Дідовицький». Площа 8,5 га. Об'єкт розташований у межах Звягельського району Житомирської області, на території ДП «Новоград-Волинський лісгосп АПК».

Утворено рішенням Житомирської обласної ради 12.09.2018р.

Заказник являє собою окреме болотне урочище в замкнутій безстічній улоговині серед відкритих ландшафтів. Рослинність заказника представлена ценозами очерету південного, осоки побережної та щільних угрупувань чагарникових верб — верби попелястої, верби вушкатої, верби козячої, верби тритичинкової. Саме цей фітоценоз занесений до Бернської конвенції і становить пріоритет охорони у заказнику. Значну цінність становлять види, занесені до Червоної книги України (2009), зокрема, малого комонника зігнутого та пальчатокорінника м'ясо-червоного.

Рис. 2.1.4 Розташування гідрологічного заказника місцевого значення «Дідовицький»

Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Богданів Дуб». Площа 0,03 га.

Розташована в межах Звягельського району Житомирської області, неподалік від села Пилиповичі (Пилиповицьке л-во, кв. 2, вид. 10). Утворено рішенням Житомирської облради 14.12.2010 року № 21, з метою збереження унікального в історичному й пізнавальному сенсі дуба черешчатого, орієнтовний вік якого 490 років, висота понад 29 м, діаметр понад 6 м.

За легендою під цим деревом розташувався військовий табір Богдана Хмельницького під час походу на Польщу.

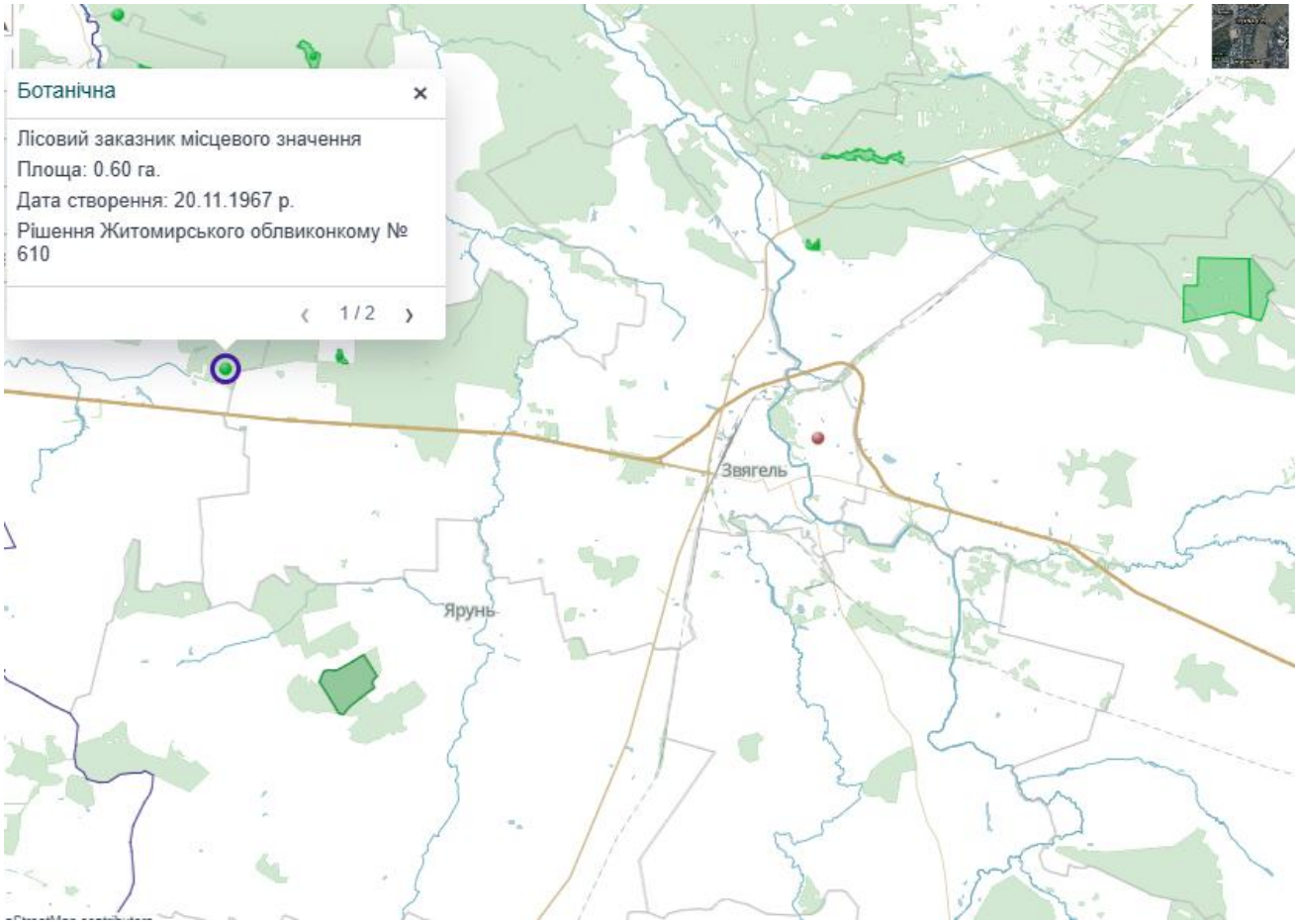

Рис. 2.1.5 Розташування ботанічної пам'ятки природи місцевого значення «Богданів Дуб»

Частково територія громади входить до складу сполучних територій регіонального рівня екологічної мережі Житомирської області, що затверджена рішенням Житомирської обласної ради від 11.05.2010р. №1080:

- Новоград-Волинська Надслучанська (долинна) сполучна територія регіонального рівня. Згідно стислої характеристики природоохоронної цінності, основу фауністичного комплексу цього екологічного коридору складають представники, які певним чином пов’язані з долиною р. Случ. Під час міграції спостерігаються «червонокнижні» гоголь (Bucephala clangula), скопа (Pandion haliaetus), шуліка рудий (Milvus milvus), орлан-білохвіст (Haliaetus albicilla), підорлик великий (Aquila clanga), беркут (Aquila chrisaetos), лунь польовий (Circus cyaneus). Зрідка відмічаються зграї журавля сірого (Grus grus), також до рідкісних пролітних належать коловодник ставковий (Tringa stagnatilis), кульон великий (Numenius arguata), в осінньо-зимовий період спостерігається сорокопуд сірий (Lanius excybitor) (Рідкісні і зникаючі 2002).
- Черемська (долинна) сполучна територія регіонального рівня. Види рослин на території, занесені до Червоної книги України судинні рослини: цибуля ведмежа (Allium ursinum), коручка темно-червона (Epipactis atrorubens), коручка морозниковидна (E. helleborine), гніздівка звичайна (Neottia nidus-avis), лілія лісова (Lilium martagon), зозулині сльози яйцевидні (Listera ovata), любка дволиста (Platanthera bifolia), любка зеленоквіткова (P. chorantha) (Орлов, 2005). У гніздовий період з малочисельних та регіонально рідкісних видів в межах

регіону зустрічаються чапля сіра (Ardea cinerea), чепура велика (Egretta alba), бугай (Botaurus stellaris), бугайчик (Ixobrychus minutus), лебідь-шипун (Cygnus olor), осоїд (Pernis apivorus), яструб великий (Accipiter gentilis) та малий (Accipiter nisus), підсоколика великого (Falco subbuteo), тетерук (Lyrurus tetrix), орябок (Tetrastes bonasia), пастушок (Rallus aquaticus), баранець малий (Lymnocryptes minimus), мартин звичайний (Larus ridibundus), крячок річковий (Sterna hirundo), дрімлюга (Caprimulgus europaeus), рибалочка (Alcedo atthis), жовна сива (Picus canus), жовна зелена (Picus canus), жовна чорна (Dryocopus martius), дятел середній (Dendrocopos medius) та білоспинний (Dendrocopos leucotos), посмітюха (Galerida cristata), кобилочка-цвіркун (Locustella naevia), мухоловка мала (Ficedula parva), дрізд білобровий (Turdus iliacus), просянка (Emberiza calandra).

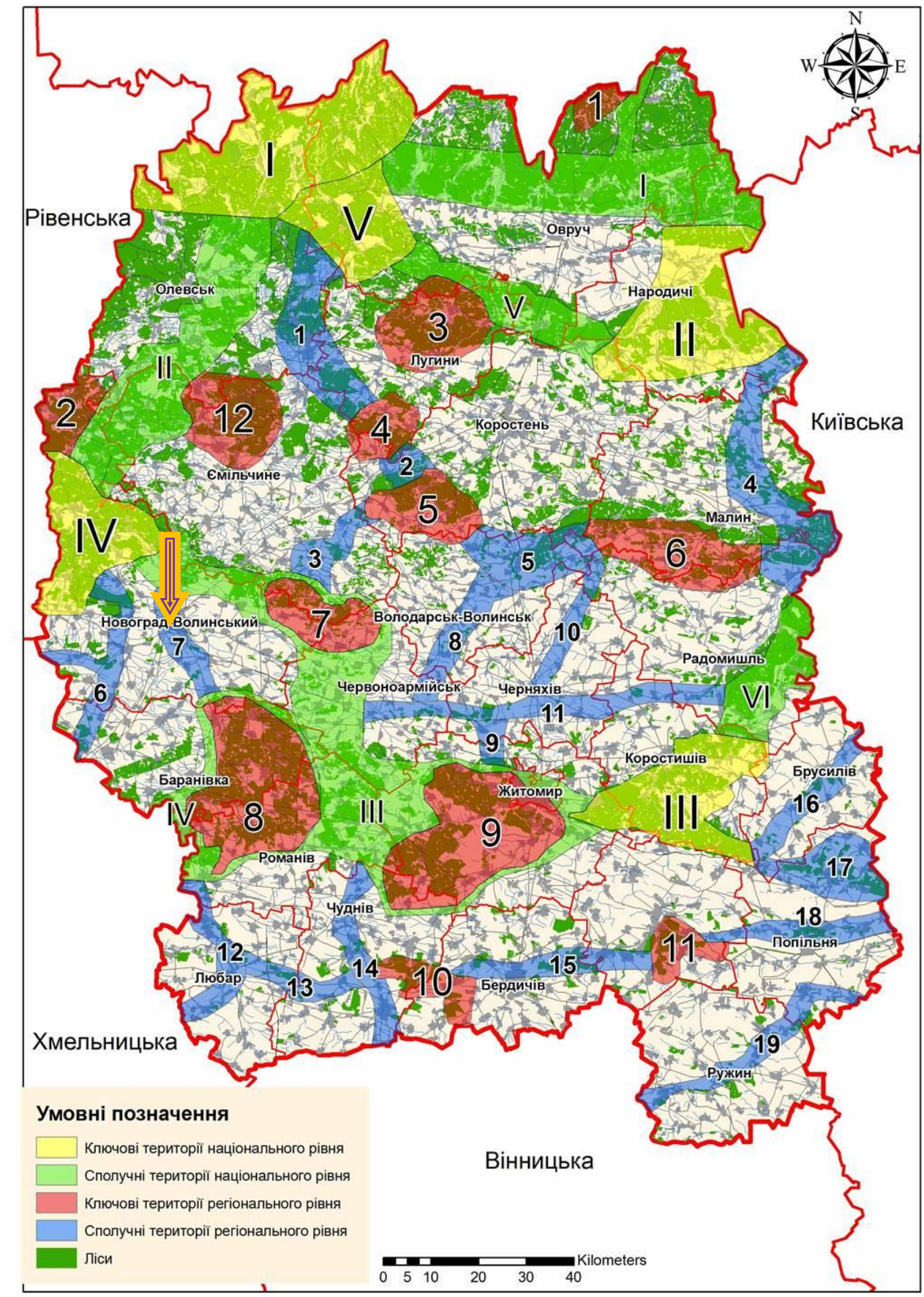

Рис. 2.1.6 Схема Регіональної екомережі Житомирської області

Територією громади проходить Смарагдова мережа UA0000335 Sluch river valley. Площа Смарагдової мережі долини річки Случ становить 7746,09 га. На її

території знаходяться 11 видів тварин, рослин та оселищ. Смарагдова мережа належить до континентального біогеографічного регіону.

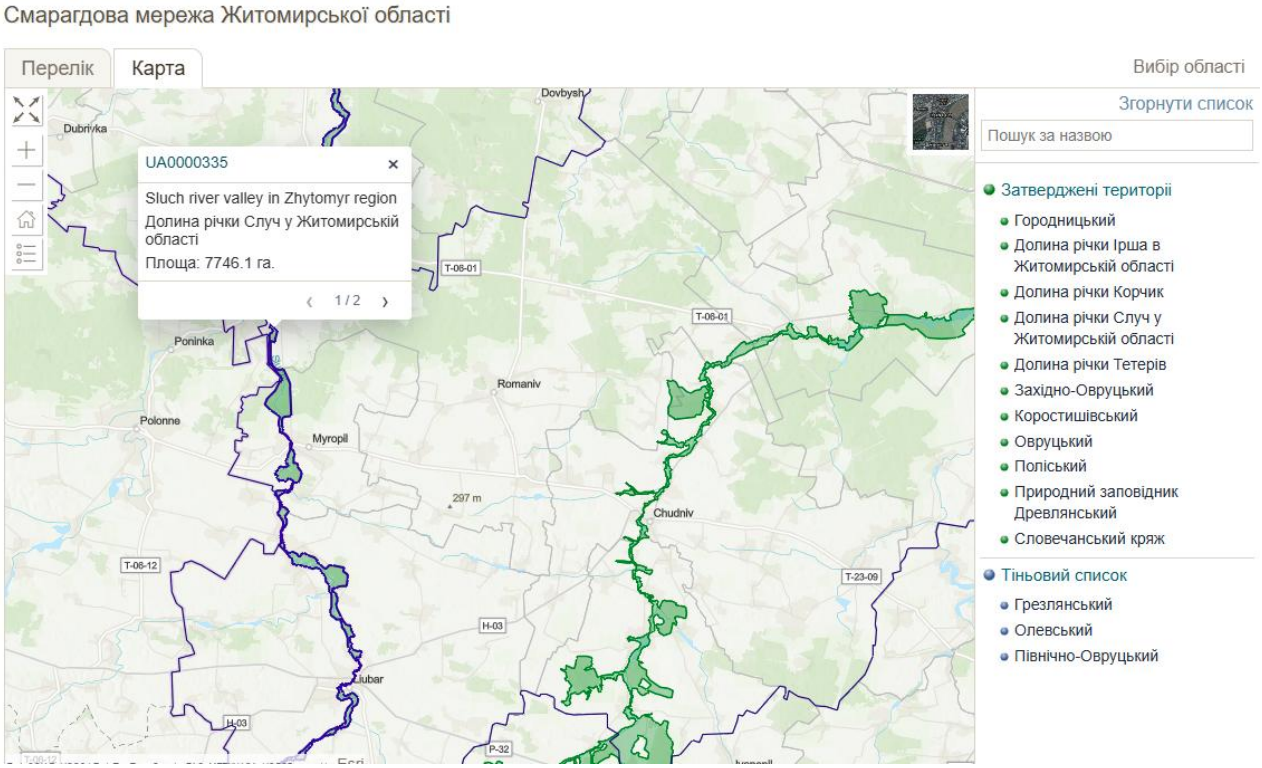

Рисунок 2.1.7 Смарагдова мережа UA0000335 Sluch river valley

На території громади (м. Звягель) знаходиться пам’ятка історії національного значення - «Будинок, в якому народилася і жила поетеса та громадська діячка Леся Українка», внесена до Реєстру нерухомих пам'яток України національного значення Постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 № 928.

Також на території громади знаходиться 39 нерухомих пам'яток України місцевого значення.

Таблиця 2.1.2 Нерухомі пам'ятки України місцевого значення

№ з.п.	Назва об’єкта	Датування	Місцезнаходження	Вид об’єкта
1	2	3	4	5
1	Пам'ятний знак на честь робітників міського водопроводу, які загинули під час Другої світової війни	1975 р	вул Водопровідна, 48	пам’ятка історії
2	Приміщення колишньої в'язниці, в якій під час Другої світової війни загинуло 7200 осіб	1941-1943 рр. 1975 р.	вул. Волі, 52	пам’ятка історії
3	Пам’ятний знак на честь працівників хлібозаводу, які загинули під час Другої світової війни	1941-1943 рр. 1975 р.	вул. Героїв Майдану, 10	пам’ятка історії

4	Братська могила жертв нацизму. Поховано 3200 осіб	1941 р., 1944 р.	вул. Герцена, 22	пам'ятка історії
5	Братська могила радянських воїнів Поховано 11 осіб	1941 1944 1960 1985	вул. Гетьмана Сагайдачного, 152	пам'ятка історії
6	Пам'ятник вчителям та учням, які загинули під час Другої світової війни	1941-1945, 1975	вул. Гоголя, 9	пам'ятка історії
7	Пам'ятник на честь 25-річчя визволення України	1941-1944, 1969	вул. Житомирська, 97	пам'ятка історії
8	Пам'ятний знак на честь визволення міста	1941-1944, 1975	вул. Житомирська, 98	пам'ятка історії
9	Братська могила радянських військовополонених Поховано близько 15 тисяч чоловік	1941-1943, 1949, 1993	вул.Івана Франка, 30	пам'ятка історії
10	Братська могила жертв фашизму, Поховано близько 800 осіб	1941, 1973, 1996	вул. Леваневского, 25	пам'ятка історії
11	Братська могила радянських військовополонених. Кількість похованих невідома	1941-1943, 1995	вул. Лесі Українки, 2-а	пам'ятка історії
12	Братська могила мирних жителів	1943, 1991	вул. Лідівський шлях, 30	пам'ятка історії
13	Братська могила радянських воїнів	1941—1944, 1955, 1982	вул. Макаренка, 50	пам'ятка історії
14	Братська могила радянських воїнів	1943-1944, 1975, 1982	вул. Макаренка, 73	пам'ятка історії
15	Будинок, в якому жила Леся Українка та пам'ятник Українки.	1872-1879, 1966	вул. Родини Косачів, 5-а	пам'ятка історії
16	Пам'ятник нап честь 20-ти річчя Перемоги у Другій світовій війні	1941-1945, 1965	вул. Соборності, 5	пам'ятка історії
17	Пам'ятник Лесі Українки	1871-1913, 1971	вул. Соборності 76/2	пам'ятка історії
18	Братська могила жертв нацизму. Поховано понад 100 осіб	1941, 1975	вул. Чехова, 4	пам'ятка історії
19	Військове кладовище	1943-1960, 1970, 1975	вул. Чехова, 7	пам'ятка історії
20	Братська могила жертв фашизму Поховано 75 осіб	1941-1945, 1967	вул. Чехова, 7	пам'ятка історії
21	Пам'ятнний знак на честь зв'язківців, які загинули під час Другої світової війни	1941-1945, 1965	вул. Шевченка, 14	пам'ятка історії
22	Пам'ятнний знак на честь робітників змішторгу, які загинули під час Другої світової війни	1941-1945, 1975	вул. Шевченка, 35	пам'ятка історії
23	Пам'ятнний знак на честь робітників заводу сільгоспмашин, які загинули під час Другої світової війни	1941-1945, 1985	вул. Шевченка, 54	пам'ятка історії
24	Вокзал залізничний	1914-15 рр.	вул. Вокзальна, 17	пам'ятка архітектури
25	Будинок-садиба Мезенцева	1890-1900- ті рр.	вул Леваневского, 19	пам'ятка архітектури

26	Житловий будинок	1933-34 рр.	вул. Соборності, 2	пам'ятка архітектури
27	Кінотеатр	1941 р. 1951 р.	вул Шевченка, 5/1	пам'ятка архітектури
28	Поштова станція	1850-ті рр.	вул Шевченка, 50	пам'ятка архітектури
29	Замок	1507-1595 рр.	Площа Лесі Українки 7-а	пам'ятка архітектури
30	Пам'ятник Лесі Українки	1871-1913, 1987	Площа Лесі Українки	пам'ятка монументального мистецтва
31	Городище	IX-X ст.	с. Городище плато на березі р. Церем	пам'ятка археології
32	Братська могила радянських партизанів	1943, 1968	с. Великій Молодьків, на кладовищі в центральній частині	пам'ятка історії
33	Михайлівська церква	1913 р.	с. Груд	пам'ятка архітектури
34	Братська могила радянських воїнів	1941, 2013	с. Дідовичи, кладовище	пам'ятка історії
35	Братська могила радянських воїнів Поховано 26 осіб	1941,1944, 1960	с. Майстрів, , біля с/р	пам'ятка історії
36	Пам'ятник воїнам-односельчанам	1941-1945, 1957	с. Майстрів, біля школи	пам'ятка історії
37	Братська могила радянських воїнів	1955, 2015	с. Наталівка, південно-західна околиця міста	пам'ятка історії
38	Група могил (2) радянських воїнів	1944, 1959, 1979	с. Олександрівка, західна околиця села	пам'ятка історії
39	Братська могила радянських воїнів та мирних житилів	1941, 1944, 2014	с. Пилиповичі, кладовище	пам'ятка історії

Згідно даних https://www.zt.ukrstat.gov.ua/, викиди забруднюючих речовин і парникових газів від стаціонарних джерел по Звягельській МТГ у 2025 році становили 193,309 т; викиди діоксиду вуглецю склали - 23297,895 т.

Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел по Звягельській МТГ у 2025 році в розрізі речовин наведено в таблиці нижче.

Таблиця 2.1.3 Кількість викинутих у атмосферне повітря забруднюючих речовин, т

	сірки діоксид	діоксид азоту	оксид вуглецю	неметанові леткі органічні сполуки	поліароматичні вуглеводні	гексахлор-бензол	діоксини і фурани	тверді частинки Тч2,5	тверді частинки Тч10	аміак	ртуть	кадмій	свинець	арсен	хром	мідь	нікель	цинк
Звягельський район	**75,595**	**129,324**	**112,978**	**24,066**	–	–	–	**15,341**	**304,065**	**126,711**	–	–	**0,014**	**0,003**	**0,007**	**0,006**	**0,004**	**0,035**
Звягельська ТГ	30,951	22,090	72,639	15,596	–	–	–	0,654	13,854	0,531	–	–	0,002	0,002	0,005	0,006	0,003	0,008

У місті Звягель на постійній основі діють стаціонарні станції вимірювання якості повітря SaveEcoSensor 3.0, інтегровані в загальноукраїнську систему екологічного моніторингу. Станції встановлені за адресами вул. Шевченка, 16 та вул. Дружби, 50.

На основі графіка SaveEcoBot, який відображає середній індекс якості повітря (AQI PM2.5) у місті Звягель за період з 10 листопада 2025 року по 9 листопада 2026 року, протягом усього року середньодобові значення індексу AQI PM2.5 стабільно перебували в межах від 0 до 50–60 одиниць. За класифікацією US EPA (NowCast) значення до 50 вважаються «добрими» (зелена зона), а від 51 до 100 — «помірними» (жовта зона). Жодного разу за рік показники не перетнули межу небезпечного чи сильно забрудненого повітря (понад 100).

Аналіз діаграми демонструє залежність якості повітря від пори року. У зимовий та ранньовесняний періоди (грудень – квітень) спостерігається підвищення рівня дрібнодисперсного пилу. Найвищі піки (до 55–60 одиниць) зафіксовані наприкінці грудня, у січні, а також протягом березня. Це типово для опалювального сезону через роботу котелень, приватного сектору та специфіку зимових погодних умов (температурні інверсії, коли забруднення притискається до землі).

У весняно-літній період (травень – серпень) рівень забруднення суттєво знижується. Протягом травня, червня та липня індекс рідко перевищував 20-30

одиниць, а в окремі дні червня опускався нижче 10. Це пов'язано з припиненням опалення та кращим розсіюванням викидів.

У осінній період (вересень – листопад), починаючи з жовтня та у листопаді 2026 року, знову помітна тенденція до зростання індексу (піки до 50–55 одиниць), що свідчить про початок нового опалювального сезону та сезонне зниження температури.

В цілому громада має сприятливу екологічну ситуацію з точки зору вмісту пилу PM2.5, а періодичні підняття індексу мають виключно тимчасовий сезонний характер.

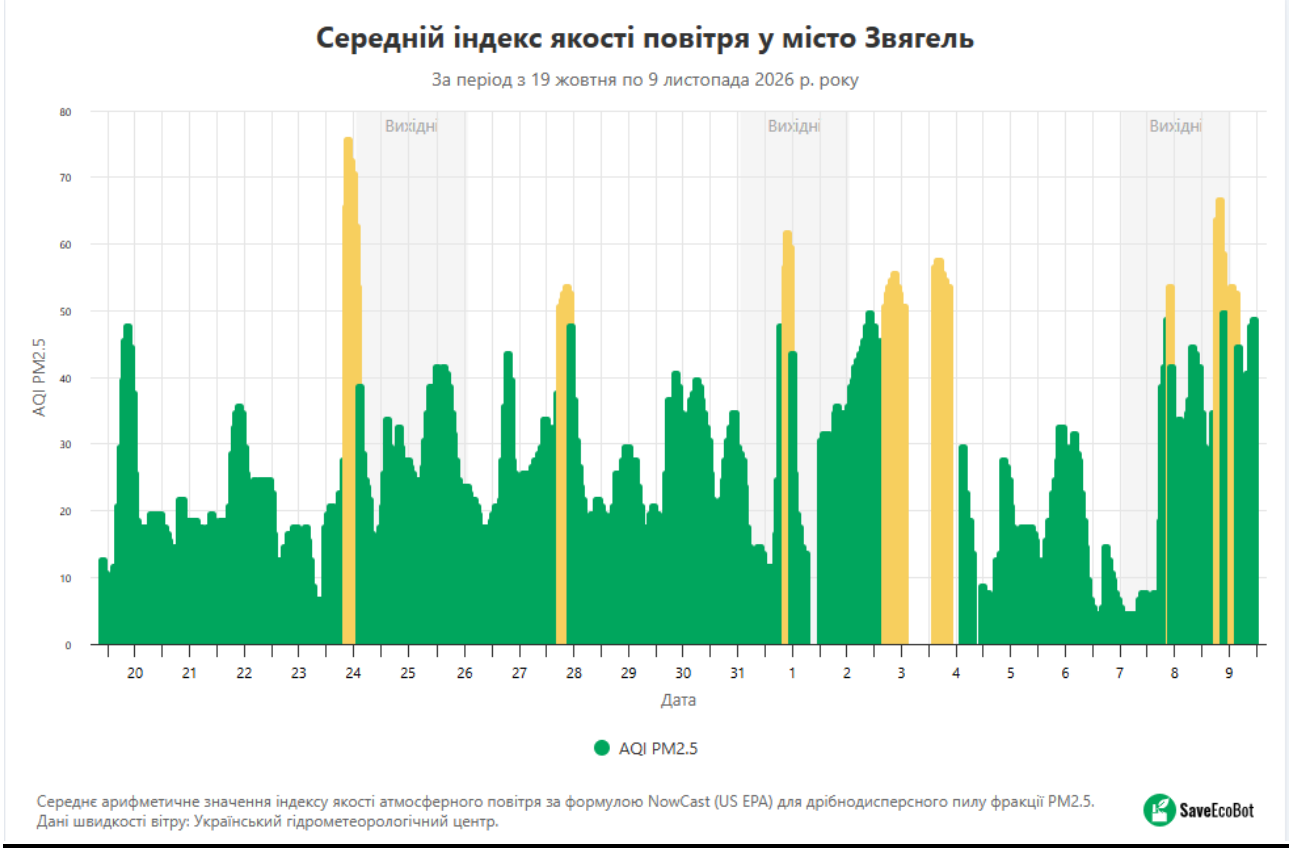

Рисунок 2.1.8 Середній індекс якості повітря у місті Звягель

Згідно даних https://www.zt.ukrstat.gov.ua, на території Звягельської міської територіальної громади у 2025 році утворено 3428,8т відходів, з яких 10,4 т є небезпечними. У 2024 році обсяг утворених відходів складав 3626,0 т, з яких 3,6 т є небезпечними.

Вивезенням побутових відходів охоплені всі населені пункти громади (м. Звягель; с. Наталівка; с. Олександрівка; с. Майстрів; с. Майстрова Воля; с. Маковиці; с. Пилиповичі; с. Городище; с. Анета; с. Степове; с. Великий Молодьків; с. Груд; с. Дідовичі; с. Борисівка), окрім с.Багате.

Згідно звіту 1-ТПВ, відсоток охоплення населення послугами зі збирання ТПВ за даними 2025 року склав 74 %.

Відповідно до рішення виконавчого комітету Звягельської міської ради №1957 від 24.06.2026 визначено 2 суб'єкта господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення відходів на території Звягельської міської територіальної громади: ТОВ «Міськкомунсервіс» та Комунальне підприємство

Звягельської міської ради «Звягельсервіс».

На території міста Звягель застосовуються контейнерна та безконтейнерна системи збирання і вивезення побутових відходів.

Вивезення побутових відходів громади здійснюється на полігон ТПВ м.Звягель.

Загальна кількість побутових відходів, що зібрані та вивезені на захоронення за 2025 рік становить – 63959м^3/14264т, за 2024р - 62401 м^3/14182т.

На території Звягельської міської територіальної громади працює інспекція благоустрою, яка забезпечує належний контроль санітарного стану громади, також рішенням сесії міської ради затверджено Правила благоустрою від 09.06.2022 № 536.

Станом на 12.08.2026 у територіальній громаді зареєстровано, функціонують і є платниками податків до місцевого бюджету 4324 суб'єкти господарювання. З них 1153 є юридичними особами та 3171 самозайнята особа.

За 2025 рік промисловими підприємствами громади реалізовано споживачам продукції на суму 1 917,9 млн. грн. В порівнянні з аналогічним періодом 2024 року реалізація збільшилась на 43,9 %, що в сумі 585,2 млн.грн.

У 2025 році промисловими підприємствами основного кола громади до бюджету міської територіальної громади сплачено 47113,1 тис. грн, що більше показника, за відповідний період 2024 року на 9165,9 тис.грн., або 24,2 % До бюджету міської територіальної громади 2024 року надійшло 37947,2 тис. грн.

У Звягельській міській територіальній громаді діє Програма безпеки життєдіяльності населення «Безпечна громада» на 2024–2027 роки, затверджена рішенням п'ятдесят третьої сесії восьмого скликання Звягельської міської ради 12.09.2024 № 1309.

Мета Програми - сприяння створенню безпечних та комфортних умов проживання, особистої та колективної безпеки дітей, жінок і чоловіків різних вікових та соціальних груп.

Однією з важливих складових життєдіяльності громади є соціальний захист, адже кожна людина повинна відчути підтримку та повагу у ставленні до себе.

З метою соціальної підтримки малозабезпечених громадян, ветеранів війни та праці міською територіальною громадою затверджено та діють програми соціального захисту, за якими найбільш вразливим категоріям громадян надається матеріальна допомога, оплачуються пільги за користування житлово-комунальними послугами, здійснюються видатки на фінансування пільг з перевезення пільгових категорій, за надані послуги електрозв'язку пільговій категорії осіб та інші пільги та компенсації, а саме:

- Комплексна програма «Соціальний захист» на 2022-2026 роки, затверджена рішенням міської ради від 21.10.2021 №326.

- Програма соціальної підтримки та забезпечення перебування внутрішньо переміщених осіб на території Звягельської міської територіальної громади на 2026-2028 роки, затверджена рішенням міської ради від 23.10.2025 №1604.

- Комплексна програма підтримки ветеранів війни, членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України та деяких інших категорій

осіб у Звягельській міській територіальній громаді на 2026-2028 роки, затверджена рішенням міської ради від 18.12.2025 № 1650.

- Програма підтримка діяльності та розвитку Новоград-Волинської міськрайонної організації Товариства червоного Хреста України на 2022-2026 роки, затверджена рішенням міської ради від 23.12.2021 № 425.

Медичну допомогу населенню громади надають наступні медичні заклади: КНП «Звягельська багатопрофільна лікарня» ЗМР, КНП «Стоматологічна поліклініка» ЗМР, КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» ЗМР (амбулаторії загальної практики – сімейної медицини № 1-11, медичні пункти тимчасового базування с. Груд, с. Олександрівка, с. Городище, с. Дідовичі, с. Майстрів, с. Борисівка, с. Маковиці, с. Майстрова Воля).

Прогнозні зміни стану довкілля та здоров'я населення, якщо документ державного планування не буде затверджено

Реалізація Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року змінить екологічну та соціально-економічну ситуацію у Звягельській громаді. Замість застарілої системи громада отримає сучасну європейську модель, побудовану на ієрархії управління відходами (запобігання → сортування → переробка → захоронення лише залишків).

Впровадження роздільного збирання та сортування побутових відходів дозволить вилучати корисні компоненти, які відсортовуватимуться і йтимуть на рециклінг. Буде ліквідовано ризик потрапляння токсичного фільтрату у річку Случ (головне джерело питного водопостачання міста Звягель) та її притоки - річки Смолка, Церем, Кропивня. Це надійно захистить унікальну флору і фауну Смарагдової мережі «Sluch river valley».

Затвердження МПУВ забезпечить системне очищення сіл та ліквідацію стихійних звалищ. Проєкт передбачає будівництво нових облаштованих контейнерних майданчиків, що зупинить появу смітників у лісосмугах, ярах та прибережних зонах. Також буде вирішено хронічну проблему небезпечних і великогабаритних відходів: у громаді створять спеціальні муніципальні пункти роздільного збору, куди люди зможуть безпечно здати люмінесцентні лампи, батарейки, відпрацьовані нафтопродукти та стару побутову техніку. Водночас збирання великогабаритних та ремонтних відходів вийде за межі міста і запрацює в усіх старостинських округах громади.

МПУВ системно вирішує питання біовідходів (зелених насаджень, листя, гілок). Їх подрібнюватимуть або компостуватимуть, що ліквідує шкідливу практику масового спалювання сміття у приватному секторі восени та навесні, захищаючи легені населення. Окрім цього, закриття та екологічна рекультивація сміттєзвалищ у с. Наталівка та с. Борисівка позбавить гризунів (переносників небезпечних інфекцій) кормової бази, що мінімізує ризики спалахів інфекційних хвороб у майбутньому. Сортування відходів стане цінним ресурсом для деревообробної, хімічної та харчової промисловості громади. Створення муніципальних пунктів роздільного збору - це додаткові робочі місця для

жителів, а також реальна можливість залучення інвестицій та екологічних грантів під реалізацію цілей плану.

У разі незатвердження документа державного планування (Місцевий план управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року) та відмови від реалізації проєкту техногенне навантаження на природне середовище та умови проживання населення ймовірно погіршаться:

1. Через територію громади проходить Смарагдова мережа «Sluch river valley» площею 7746,09 га. Без МПУВ стихійне накопичення відходів, особливо у сільській місцевості, завдасть безпосередньої незворотної шкоди оселищам 11 рідкісних видів тварин і рослин, що охороняються Бернською конвенцією.

2. Головною артерією та джерелом питного водопостачання для м. Звягель є річка Случ. Оскільки водокористувачі одноквартирних житлових будинків (яких у громаді понад 12 тисяч) наразі здійснюють скид стічних вод у вигрібні ями, а збирання небезпечних відходів комунальними перевізниками взагалі не проводиться, небезпечний фільтрат із залишками ртуті, батарейок та нафтопродуктів безперешкодно просочуватиметься у підземні водоносні горизонти та річки Случ, Смолка і Церем.

3. Наразі послугами вивезення відходів охоплено лише 74 % населення громади, а у селі Багате збір взагалі відсутній. Через відсутність планування нових контейнерних майданчиків, яри та лісосмуги навколо 14 сіл громади перетворяться на хронічні стихійні звалища.

4. У громаді діють потужні підприємства, такі як меблева фабрика «Мірт», деревообробне підприємство «Факро-ТЛ», а також хімічні та фармацевтичні («Новофарм-Біосинтез», «Біоветфарм»). Незатвердження плану унеможливить належний контроль за накопиченням та утилізацією відходів упаковки, деревних та небезпечних хімічних залишків.

5. Житловий фонд громади опалюється переважно індивідуальними котельнями та пічним опаленням на дровах. У поєднанні з традицією спалювання рослинних решток і пластику (через відсутність організованого роздільного збору біовідходів), атмосферне повітря буде перенасичене канцерогенами та діоксинами. Це спровокує сплеск захворюваності на астму, алергії та хронічні обструктивні захворювання легень (ХОЗЛ) у найменш захищеної вікової групи — дітей від 0 до 6 років, яких у громаді проживає понад 2,3 тисячі осіб.

6. Наявні звалища побутових відходів у с. Наталівка (0,5 га) та с. Борисівка (0,2 га), які не мають сучасних інженерних систем захисту, стануть епіцентрами розмноження гризунів. Це створить пряму загрозу спалахів небезпечних інфекційних хвороб.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Місцевий план управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року охоплює всю територію громади (м. Звягель та населені пункти 5 старостинських округів) і визначає місцеву політику у сфері управління відходами.

Територія громади, яка ймовірно зазнає впливу внаслідок реалізації проєкту МПУВ, включає: території, де буде удосконалена система управління відходами; території поблизу місця розташування діючого полігону побутових відходів, а також території розміщення об'єктів інфраструктури системи управління відходами.

Клімат

Реалізація МПУВ матиме переважно позитивний вплив у контексті запобігання зміні клімату завдяки зменшенню обсягів захоронення біовідходів, розвитку їх окремого збирання та біологічного оброблення, а також підвищенню рівня відновлення ресурсоцінних компонентів відходів. Окремі заходи можуть супроводжуватися додатковими викидами парникових газів, зокрема від роботи транспорту та технологічного обладнання, однак очікується, що їх обсяги будуть незначними порівняно із загальним ефектом від скорочення захоронення органічної складової відходів.

Повітряне середовище

Реалізація заходів МПУВ матиме прогнозований, локальний та контрольований вплив на стан атмосферного повітря Звягельської міської територіальної громади.

Організація 100 % охоплення послугою вивезення відходів усіх населених пунктів громади призведуть до певного збільшення викидів забруднюючих речовин від спалювання палива пересувними джерелами. При цьому кількість сміттєвозів та режим їх руху за оптимізованими логістичними маршрутами збирання відходів не буде суттєво впливати на загальні обсяги викидів від автотранспорту на відповідних територіях громади. Використання сучасних сміттєвозів забезпечить суворе дотримання вимог чинного законодавства щодо нормативних параметрів викидів від автотранспорту.

Створення інфраструктури об'єктів оброблення відходів, а також реконструкція полігону твердих побутових відходів призведе до появи нових нових джерел викидів забруднюючих речовин. Поява цих джерел не буде призводити до викидів, що перевищують нормативно допустимі величини (ГДК). Впровадження сучасних технологічних рішень на сміттєпереробному комплексі, та під час реконструкції полігону дозволить утримати екологічне навантаження в межах встановлених нормативів

Під час безпосереднього будівництва об'єктів оброблення відходів та модернізації інфраструктури очікується виключно тимчасовий, локальний та зворотний вплив протягом періоду виконання будівельно-монтажних та земляних робіт. Він виявлятиметься у викидах від двигунів внутрішнього згоряння

будівельної техніки та короткостроковому утворенні пилу, що мінімізується стандартними технологічними регламентами.

Суттєвого негативного впливу реалізації проєкту МПУВ на атмосферне повітря Звягельської громади та області в цілому не очікується. Проєкт є екологічно збалансованим та спрямованим на довгострокове зменшення загального антропогенного навантаження на повітряний басейн регіону.

Водне середовище

На етапі виконання будівельно-монтажних і земляних робіт сміттєпереробний комплекс та під час реконструкції полігону очікується виключно тимчасовий, локальний та зворотний вплив на водні ресурси.

Цей вплив мінімізується шляхом влаштування тимчасових водовідвідних канав, пісковловлювачів, належної організації побуту працівників (використання біотуалетів із вивезенням стоків) та суворої заборони обслуговування або заправки техніки паливом поза спеціально обладнаними зонами.

Функціонування нових об'єктів оброблення відходів супроводжуватиметься утворенням дощових та талих стічних вод із їхніх територій.

Щоб повністю виключити негативний вплив на водні ресурси, всі нові об'єкти проектуватимуться виключно із твердим водонепроникним покриттям Поверхневий стік із майданчиків збиратиметься системою закритих лотків та в обов'язковому порядку спрямовуватиметься на локальні очисні споруди (нафто-, піско- та жировловлювачі) перед скиданням у мережу або повторним використанням у технологічному циклі.

Річка Случ знаходиться на відстані близько 3 км від полігону ТПВ. Тому забруднення виключається.

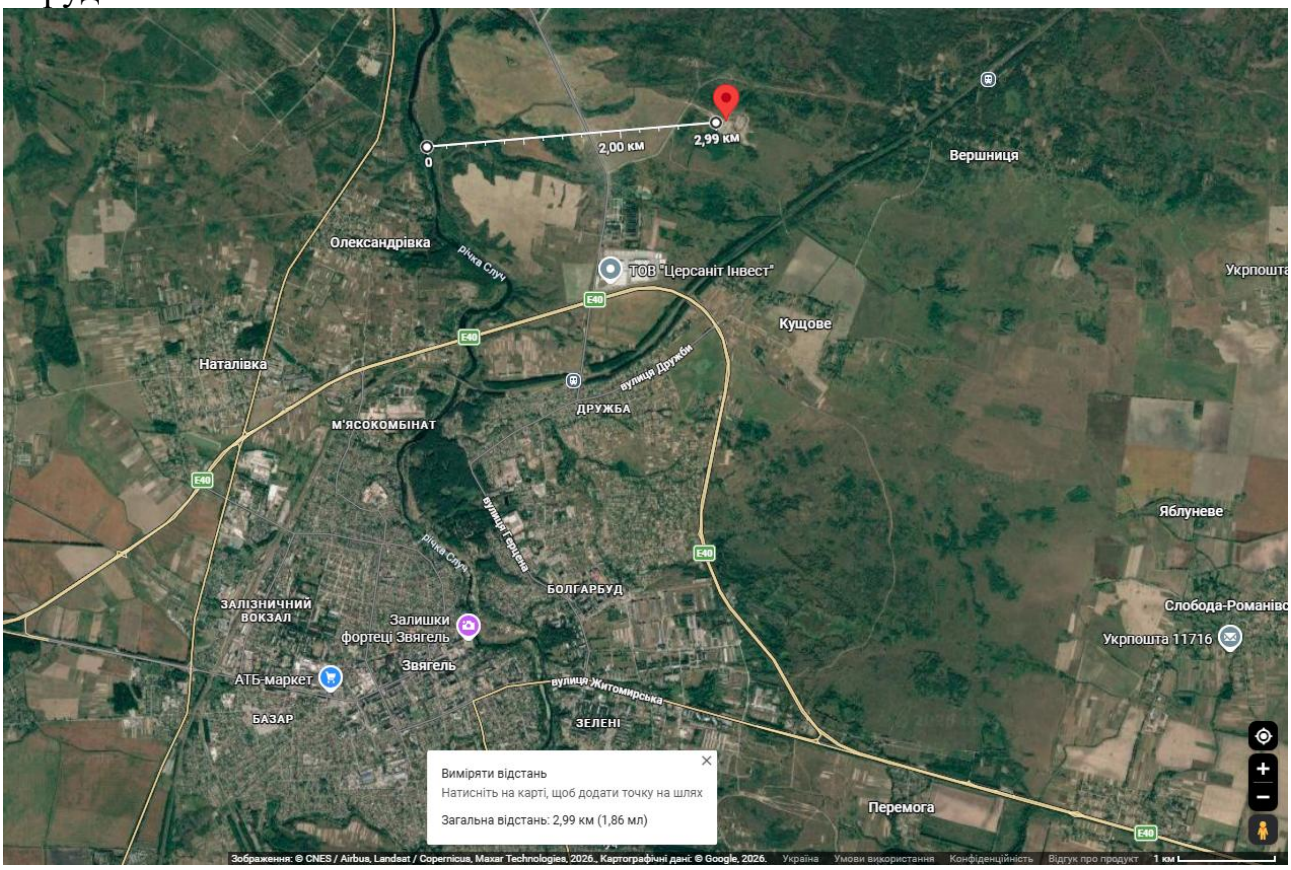

Рис. 3.1 Відстань полігону ТПВ до р. Случ

Управління відходами

Основні позитивні наслідки реалізації проєкту МПУВ очікуються саме у зниженні навантаження на довкілля, пов'язаного з утворенням відходів та усіма операціями управління ними. Кількісні наслідки реалізації МПУВ закріплені у вигляді відповідних цільових показників, що узгоджені з цільовими показниками національного та регіонального рівня та враховують місцеві особливості.

Найбільш суттєві позитивні наслідки реалізації МПУВ очікуються саме у сфері управління відходами. Передбачається зменшення обсягів захоронення, розвиток роздільного збирання, підготовки до повторного використання та оброблення відходів, удосконалення управління небезпечними відходами у складі побутових, а також підвищення рівня охоплення населення послугами у сфері управління відходами. Кількісні результати реалізації Плану визначаються відповідними цільовими показниками, узгодженими з національними та регіональними орієнтирами.

Вивезенням побутових відходів охоплені всі населені пункти громади (м. Звягель; с. Наталівка; с. Олександрівка; с. Майстрів; с. Майстрова Воля; с. Маковиці; с. Пилиповичі; с. Городище; с. Анета; с. Степове; с. Великий Молодьків; с. Груд; с. Дідовичі; с. Борисівка), окрім с.Багате.

Згідно звіту 1-ТПВ, відсоток охоплення населення послугами зі збирання ТПВ за даними 2025 року склав 74 %.

Відповідно до рішення виконавчого комітету Звягельської міської ради №1957 від 24.06.2026 визначено 2 суб'єкта господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення відходів на території Звягельської міської територіальної громади: ТОВ «Міськкомунсервіс» та Комунальне підприємство Звягельської міської ради «Звягельсервіс.

На території міста Звягель застосовуються контейнерна та безконтейнерна системи збирання і вивезення побутових відходів.

Вивезення побутових відходів громади здійснюється на полігон ТПВ м.Звягель.

Загальна кількість побутових відходів, що зібрані та вивезені на захоронення за 2025 рік становить – 63959м^3/14264т, за 2024р - 62401 м^3/14182т.

За базовим сценарієм №1 та № 2 Регіонального плану управління відходами в Житомирській області до 2034 року Звягельська міська територіальна громада входить до Звягельського кластеру.

Для даного кластеру передбачається експлуатація та реконструкція використання полігону ТПВ м. Звягель (урочище Ржатківка, площа — 11,1982 га, проєктна місткість — 573,214 тис. м^3).

У РПУВ запропоновано розмістити сміттєпереробний комплекс на незначній відстані від даного полігону, що включає сміттєсортувальну лінію та компостування орієнтовною потужністю 35 000 тонн на рік, з розрахунку на 188,8 тис. осіб населення цього кластеру.

Для громад кластеру пропонується створити на своїй території по одному об'єкту оброблення відходів, що включає пункт роздільного збирання, компостування та перевезення відсортованих відходів на кластерний полігон.

Об'єкти інфраструктури системи збирання побутових відходів включають: пункти роздільного збирання відходів; пункти збирання для повторного

використання товарів, які були у вжитку; центри зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання; пункти та/або контейнерна система для роздільного збирання побутових відходів; контейнерні майданчики для збирання побутових відходів.

Окремо рішенням Звягельської міської ради №1238 від 28.08.2024 визначено місцем тимчасового зберігання відходів від руйнувань та автомобільних шин на полігон ТПВ м. Звягель. Відповідальним суб'єктом господарювання за поводження з відходами від руйнувань, що утворилися в особливих умовах, забезпечення їх збирання, перевезення, сортування, облік кількості, зберігання, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження і захоронення таких відходів визначено Комунальне підприємство Звягельської міської ради «Звягельсервіс».

Управління іншими видами відходів, крім побутових, здійснюватиметься їх утворювачами відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами».

Утворювачі або власники відходів, які не є суб'єктами господарювання у сфері управління відходами, зобов'язані забезпечувати зберігання відходів у спосіб, що є безпечним для здоров'я людини та навколишнього природного середовища, та передавати відходи суб'єктам господарювання у сфері управління відходами протягом одного року з моменту їх утворення.

Передача суб'єктам господарювання у сфері управління відходами відходів (крім побутових відходів) з метою збирання, перевезення та оброблення здійснюється на підставі договору, укладеного відповідно до законодавства, в якому зазначається код відходів згідно з Національним класифікатором відходів, їх обсяг, найменування та код операції з відновлення та/або видалення відходів.

Реєстр суб'єктів господарювання у сфері оброблення відходів доступний у формі відкритих даних за базі Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема» та можна переглянути за посиланням: https://my.eco.gov.ua/processor-register.

Відповідно до ст. статті 44 Закону «Про управління відходами», господарська діяльність з управління небезпечними відходами здійснюється суб'єктами господарювання на підставі ліцензії, що видається в порядку, встановленому Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності», з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та відповідно до ліцензійних умов здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Реєстр ліцензіатів з управління небезпечними відходами доступний у формі відкритих даних за базі Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема» та можна переглянути за посиланням: https://eco.gov.ua/reiestr-litsenziativ-z-upravlinnia-nebezpechnymy-vidkhodamy.

Земельні ресурси та грунти

Реалізація МПУВ не передбачає суттєвих змін земельних ресурсів та грунтів.

Полігон ТПВ розміщується на земельній ділянці з кадастровим номером 1824086800:05:000:0174. Наявний Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою (ЯЯ № 072442 від 10.09.2008) за цільовим використанням: для розміщення «Полігону для відходів, що не є небезпечними міста Звягель» на земельній ділянці площею 11,1982 га.

Рис. 3.2 Земельна ділянка для розміщення полігону ТПВ

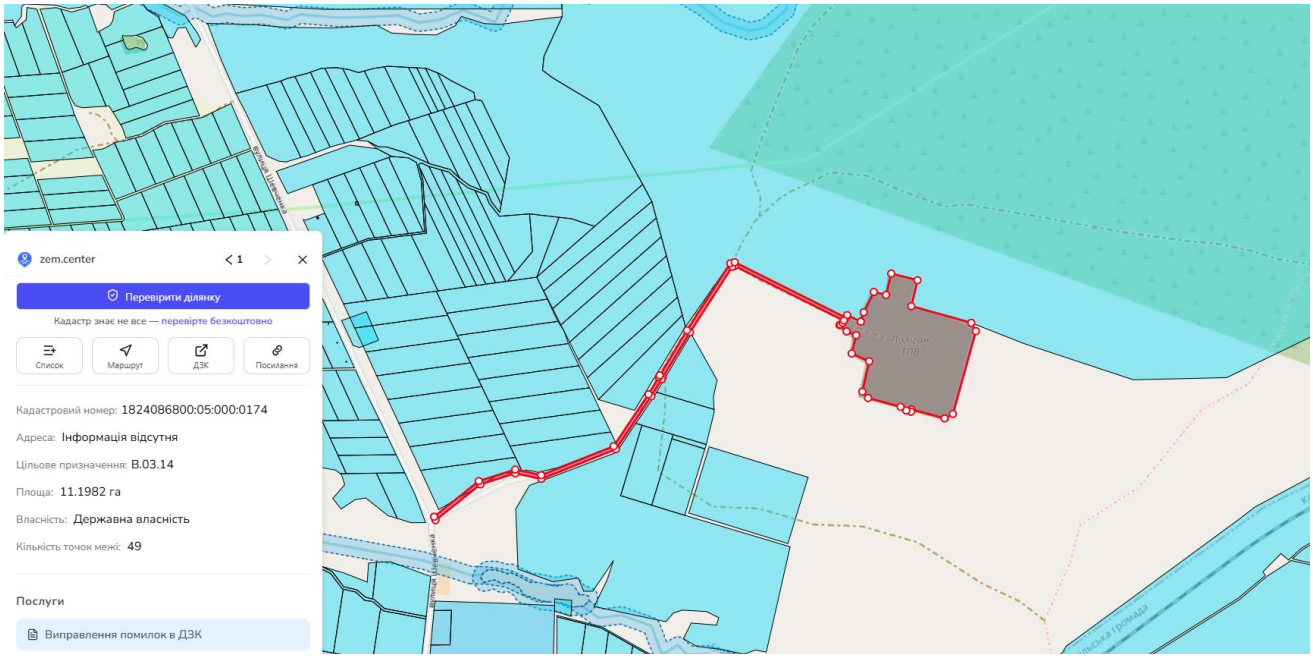

Рис. 3.3 Земельна ділянка для розміщення полігону ТПВ

У РПУВ зазначено, що на незначній відстані від діючого полігону для відходів, що не є небезпечним міста Звягель пропонується розмістити сміттєпереробний комплекс, що включає сміттєсортувальну лінію та компостування орієнтовною потужністю 35 000 тонн на рік, з розрахунку на 188,8 тис. осіб населення цього кластеру.

Із метою оптимізації витрат на технічне облаштування майданчиків та зменшення площ під об'єктами з управління відходами у РПУВ рекомендовано поєднати пункти роздільного збирання відходів з центрами збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та пункти збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку.

Таким чином кількість майданчиків зменшиться втричі, що також оптимізує використання земель.

Впровадження 100 % охоплення плановим збором відходів та облаштування контейнерних майданчиків, просвітницька діяльність серед населення зупинить засмічення нових земель навколо сіл громади.

Закриття та рекультивація наявних сміттєзвалищ у с. Наталівка (площа 0,5 га) та с. Борисівка (0,2 га) дозволить локалізувати осередки забруднення. Після проведення рекультивації буде відновлено структуру ґрунтів на загальній площі 0,7 га, що поверне ці землі в безпечний екологічний стан.

Створення пунктів роздільного збору дозволить безпечно вилучати з потоку побутових відходів люмінесцентні лампи (джерело ртуті), батарейки (джерело кадмію, свинцю), відпрацьовані нафтопродукти та електроніку. Це попередить накопичення важких металів та стійких органічних забруднювачів у верхніх горизонтах ґрунту.

Під час спорудження об'єктів інфраструктури оброблення відходів виникатиме тимчасовий, локальний та зворотний вплив на ґрунти. Він полягатиме при необхідності у знятті родючого шару ґрунту, проведенні земляних робіт та ущільненні порід важкою технікою.

Експлуатація сміттєсортувальної станції, пунктів роздільного збору та модернізованого полігону ТПВ пов'язана з потенційними ризиками локального просочування забруднених технологічних вод або високотоксичного фільтрату в ґрунтовий масив та суміжні геологічні пласти. Щоб повністю виключити проникнення шкідливих речовин у ґрунт, у проєктних рішеннях передбачено комплекс сучасних інженерно-технічних заходів.

Отже, вплив при використанні земель можуть бути пов’язані з облаштуванням окремих об’єктів інфраструктури управління відходами, а також із закриттям та рекультивацією існуючих місць видалення відходів. Проведення рекультивації сприятиме відновленню порушених земель, зменшенню ризику забруднення ґрунтів та покращенню санітарного стану територій.

Надра

Використання надр проектом не передбачено. Вплив на надра відсутній.

Шумове та вібраційне навантаження

Реалізація заходів МПУВ супроводжуватиметься локальним, короткочасним шумовим і вібраційним навантаженням.

На етапі виконання будівельно-монтажних зі спорудження сміттєпереробного комплексу та під час інженерної реконструкції полігону ТПВ виникатиме тимчасовий, локальний шумовий та вібраційний впливи. Його основними джерелами буде робота важкої дорожньо-будівельної техніки, рух великовантажного автотранспорту, а також робота компресорних чи зварювальних установок.

Вібраційні імпульси від важкої дорожньої техніки мають суто локальний характер і повністю згасають у ґрунтовому масиві на відстані 20–30 метрів від осі роботи техніки. Оскільки майданчики під будівництво сміттєпереробного комплексу та реконструкцію полігону ТПВ територіально віддалені від найближчих житлових масивів на відстані, що значно перевищують ці показники,

будь-який шкідливий вплив на конструктивну цілісність житлових будинків чи дискомфорт для населення повністю виключається.

Під час експлуатації сміттєпереробного комплексу основними джерелами шуму та низькочастотної вібрації є великогабаритне технологічне обладнання: барабанні сепаратори (грохоти), лінії сортувальних конвеєрів, вузли пресування (прес-компактори), а також потужні промислові вентилятори систем аспірації та примусової вентиляції. На реконструйованому полігоні ТПВ шум та вібрація генеруватимуться періодичною роботою транспортних засобів.

Завдяки впровадженню рішень, рівні шуму та вібрації на робочих місцях персоналу, а також на межі житлових забудов відповідатимуть державним санітарним нормам (не більше 55 дБА вдень та 45 дБА вночі) і не матимуть шкідливого впливу на навколишнє середовище.

Розширення парку спецтехніки кластеру та організація регулярних рейсів сміттєвозів створюватимуть періодичний транспортний шум та вібрацію під час руху.

Вібраційне та шумове навантаження від автотранспорту може відчуватися лише у безпосередній близькості до проїжджої частини. Рух спецтехніки здійснюватиметься виключно в денний час дорогами загального користування та регіональними магістралями, які розраховані на значні вагові навантаження і вже мають високий фоновий рівень автотранспортного потоку.

Постійного, системного або кумулятивного негативного шумового та вібраційного впливу на природне середовище, умови життєдіяльності, здоров'я населення Звягельської громади внаслідок реалізації МПУВ не очікується. Усі навантаження мають локальний характер і повністю нівелюються на етапі проектування за рахунок стандартних інженерно-технічних рішень та дотримання регламентів виконання робіт.

Флора та фауна

МПУВ не передбачає заходів, спрямованих на пряме втручання в оселища місцевої флори та фауни, знищення рідкісних видів рослин або порушення шляхів міграції тварин. За умови врахування природоохоронних обмежень під час вибору земельних ділянок для розміщення нових об’єктів інфраструктури управління відходами суттєвого негативного впливу не очікується.

Біорізноманіття

Реалізація МПУВ не призведе до фрагментації природних екосистем та погіршення стану біорізноманіття громади. За умови врахування природоохоронних обмежень під час вибору земельних ділянок (недопущення розміщення об'єктів у межах територій природно-заповідного фонду, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг) суттєвого негативного впливу не очікується.

МПУВ не передбачає реалізації заходів, спрямованих на втручання в біорізноманіття. За умови врахування природоохоронних обмежень під час вибору місць для розміщення нових об’єктів інфраструктури суттєвого негативного впливу на біорізноманіття не очікується.

Ландшафт

Заходи Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади спрямовані на модернізацію інфраструктури збирання,

сортування та оброблення відходів. Реалізація плану матиме лише локальний характер і не торкнеться цінних природних комплексів. Потенційний вплив на ландшафти оцінюється як мінімальний, а ліквідація сміттєзвалищ та рекультивація порушених земель забезпечать позитивний ефект для місцевих екосистем.

Безпека життєдіяльності та здоров'я населення

Реалізація заходів Місцевого плану управління відходами до 2034 року супроводжуватиметься локальним, короткочасним шумовим, вібраційним навантаженням, а також незначними викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря (зокрема від роботи будівельної та спеціалізованої техніки під час облаштування об'єктів і транспортування відходів).

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря не перевищуватимуть встановлених законодавством нормативів гранично концентрацій, в т.ч. й на межі житлової забудови.

Постійного, системного або кумулятивного негативного шумового та вібраційного впливу на умови життєдіяльності, здоров'я населення Звягельської громади внаслідок реалізації МПУВ не очікується. Усі навантаження мають локальний характер і повністю нівелюються на етапі проектування за рахунок стандартних інженерно-технічних рішень та дотримання регламентів виконання робіт.

Суттєвого негативного впливу реалізації проєкту МПУВ на здоров'я населення Звягельської громади також не очікується. Проєкт є екологічно збалансованим та не чинить негативної дії на безпеку життєдіяльності та здоров'я населення.

Природоохоронні території та об'єкти

На території громади знаходиться 3 території та об'єкти природно-заповідного фонду. Дві території природно-заповідного фонду знаходяться в лісових масивах. Один об'єкт в межах м. Звягель. Територією громади проходить Смарагдова мережа UA0000335 Sluch river valley. Від полігону ТПВ відстань складає близько 2,5 км.

У проєкті МПУВ не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на природоохоронні об'єкти та території.

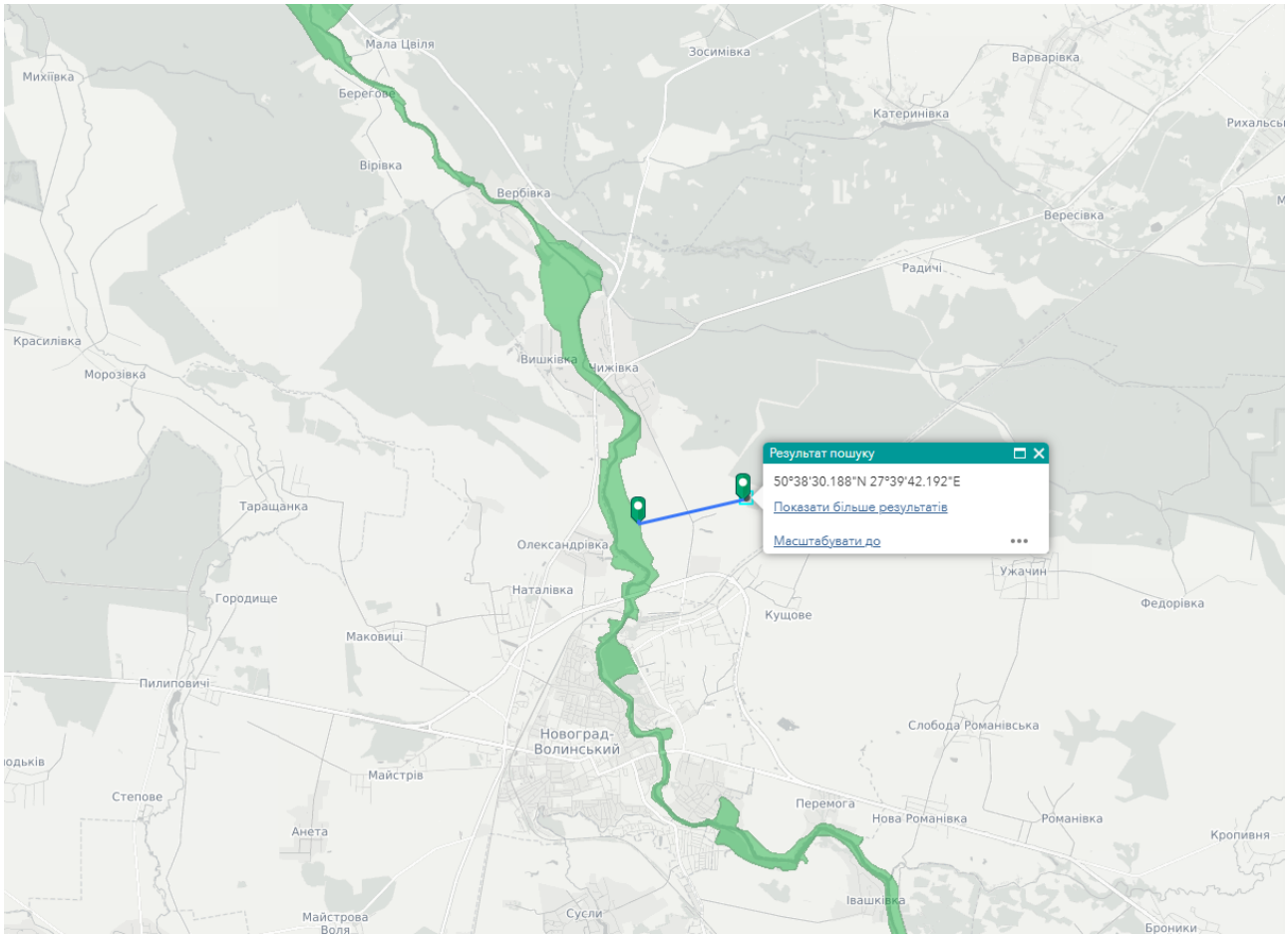

Рис. 3.4 Відстань від полігону ТПВ м. Звягель до Смарагдової мережі UA0000335 Sluch river valley

<u>Матеріальні активи та об'єкти культурної спадщини</u>

Реалізація заходів МПУВ не передбачає негативного впливу на матеріальні активи та об'єкти культурної спадщини Звягельської міської територіальної громади.

Під час вибору земельних ділянок для розміщення нових об'єктів управління відходами обов'язково враховуватимуться містобудівні обмеження. Проведення будь-яких земляних чи будівельних робіт здійснюватиметься з дотриманням встановлених будівельних норм та безпечних відстаней до інженерних мереж, будівель і споруд. Об'єкти культурної спадщин, що наявні на території громади, не будуть пошкоджені або порушені під час реалізації заходів МПУВ.

Таблиця 3.4.1 Оцінка ймовірного впливу планової діяльності на довкілля відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація МПУВ спричинити:		Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
		Так	Ймовірно	Ні	
Повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?	+			
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?	+			

3	Погіршення якості атмосферного повітря?			+	
4	Появу джерел неприємних запахів?			+	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
Водні ресурси					
6	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	
7	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	
8	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	
9	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	
10	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
11	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
12	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
Відходи					
13	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених відходів?			+	
14	Збільшення кількості небезпечних відходів?			+	
15	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління відходами?			+	
16	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси					
17	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?	+			
18	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
19	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
20	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
Біорізноманіття					
21	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	
22	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	

23	Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			+	
24	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
25	Будь-який вплив на наявні об’єкти історико-культурної спадщини?			+	
Населення та інфраструктура					
26	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			+	
27	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	
28	Необхідність будівництва нових об’єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	
29	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров’я людей?			+	
Екологічне управління та моніторинг					
30	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
31	Погіршення екологічного моніторингу?			+	
32	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
33	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			+	
Інше					
34	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			+	
35	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Реалізація Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року не створює значних екологічних проблем, загроз для здоров’я населення чи ризиків для територій із природоохоронним статусом.

Усі потенційні локальні впливи є тимчасовими або повністю контрольованими за рахунок передбачених проєктних і природоохоронних рішень, тоді як загальний результат впровадження Плану матиме суттєвий позитивний екологічний ефект.

До основних існуючих проблем, на усунення яких орієнтований проєкт МПУВ, належать:

- захоронення змішаних побутових відходів на полігоні ТПВ м. Звягель та вичерпання його проєктної місткості без належної модернізації;
- неповне охоплення населення (особливо у сільських населених пунктах громади) централізованими послугами з вивезення відходів, що провокує утворення стихійних сміттєзвалищ;
- відсутність розвиненої інфраструктури роздільного збирання відходів, компостування біовідходів та безпечного вилучення небезпечних компонентів у складі побутових відходів;
- недостатній рівень екологічної свідомості та обізнаності населення щодо поводження з відходами.

Реалізація запланованих заходів МПУВ дозволить усунути вказані негативні чинники. Водночас під час будівництва та експлуатації нових об’єктів інфраструктури та реконструкції діючого полігону ТПВ можуть виникати певні локальні екологічні ризики, які враховані при підготовці документа.

Ризики впливу на атмосферне повітря та шумове навантаження

Забезпечення охоплення послугою вивезення відходів усіх населених пунктів громади, а також кластеру зумовить збільшення інтенсивності руху спеціалізованого транспорту. Крім того, поява нових джерел викидів на сміттєпереробному комплексі та під час реконструкції полігону супроводжуватиметься викидами забруднюючих речовин від роботи техніки та обладнання, а також шумовим навантаженням.

Використання сучасних сміттєвозів та оптимізація логістичних маршрутів дозволять уникнути суттєвого зростання транспортного навантаження. На стаціонарних об’єктах впровадження сучасних технологічних рішень і дотримання санітарно-захисних зон (СЗЗ) гарантуватиме, що концентрації забруднюючих речовин та рівні шуму не перевищуватимуть нормативно допустимих величин на межі житлової забудови.

Ризики забруднення водних ресурсів і ґрунтів

Під час виконання будівельно-монтажних і земляних робіт, а також під час експлуатації полігону ТПВ та майданчиків компостування існує потенційний ризик забруднення ґрунтів, водних ресурсів нафтопродуктами або забрудненими дощовими й талими стоками.

Усі нові об'єкти оброблення відходів проєктуватимуться виключно із твердим водонепроникним покриттям та системою закритих лотків для відведення поверхневого стоку на локальні очисні споруди (нафто-, піско- та жировловлювачі). На етапі будівництва діятиме сувора заборона обслуговування та заправки техніки поза спеціально обладнаними зонами. Значна відстань полігону ТПВ від основного водного об'єкта річки Случ (близько 3 км) — практично виключає ризик її забруднення.

Ризики впливу на здоров'я населення

Без реалізації МПУВ збереження стихійних сміттєзвалищ та потрапляння небезпечних відходів (відпрацьованих батарейок, люмінесцентних ламп, медичних відходів, тари від хімікатів) у загальний потік побутових відходів створює високі санітарно-епідеміологічні та токсикологічні ризики для мешканців громади.

Ліквідація несанкціонованих звалищ, впровадження системи роздільного збирання відходів, в тому числі небезпечних відходів у складі побутових та передача їх виключно ліцензованим суб'єктам господарювання усунуть джерела потенційної небезпеки. Вплив від роботи нових об'єктів інфраструктури матиме виключно локальний і контрольований характер без системного чи кумулятивного негативного впливу на здоров'я населення.

Ризики щодо територій та об'єктів з природоохоронним статусом

Розміщення об'єктів інфраструктури управління відходами поблизу природних комплексів теоретично могло б спричинити фрагментацію оселищ флори і фауни, засмічення прилеглих ділянок або порушення режиму об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) та прибережних захисних смуг.

МПУВ не передбачає розміщення будь-яких об'єктів управління відходами в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, екомережі, водоохоронних зон чи прибережних захисних смуг річки Случ та її приток. Під час вибору земельних ділянок для нових пунктів роздільного збирання та оброблення відходів обов'язково враховуватимуться містобудівні й природоохоронні обмеження.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Підготовка Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року здійснювалася з урахуванням цілей та екологічних зобов'язань, закріплених у міжнародних договорах України, директивах Європейського Союзу, актах національного законодавства, а також регіональних і місцевих стратегічних документах.

Міжнародні зобов'язання України у сфері охорони довкілля, кліматичної політики та управління відходами визначаються:

Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (Глава 6 «Навколишнє природне середовище», Додаток XXX), якою передбачено наближення національного законодавства до права ЄС у секторі управління відходами та ресурсами, зокрема:

- Директива 2008/98/ЄС про відходи (Рамкова директива про відходи) зобов'язує застосовувати п'ятиступеневу ієрархію управління відходами (запобігання утворенню, підготовка до повторного використання, рециклінг, інше відновлення, видалення), дотримуватися принципів «забруднювач платить» та розширеної відповідальності виробника, запроваджувати роздільне збирання;
- Директива 1999/31/ЄС про захоронення відходів встановлює вимоги щодо поетапного скорочення обсягів захоронення біорозкладних побутових відходів на полігонах, запобігання утворенню фільтрату та звалищного газу, приведення полігонів у відповідність до екологічних стандартів;
- Директива 94/62/ЄС про упаковку та відходи упаковки визначає необхідність створення систем повернення, збирання та рециклінгу відходів упаковки з метою зменшення їх впливу на довкілля.

Паризькою кліматичною угодою та Рамковою конвенцією ООН про зміну клімату передбачається скорочення викидів парникових газів (зокрема метану від захоронення органічних відходів).

Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням зобов'язує забезпечувати екологічно обґрунтоване управління небезпечними відходами, мінімізацію їх утворення та безпечне збирання у складі побутових.

На загальнодержавному рівні екологічні та санітарно-гігієнічні вимоги, що стосуються МПУВ, закріплені в таких документах:

Закон України «Про управління відходами» (від 20.06.2022 № 2320-IX) — визначає правові та організаційні засади управління відходами, повноваження

органів місцевого самоврядування, вимоги до створення інфраструктури роздільного збирання, оброблення та видалення відходів, а також обов'язковість розроблення МПУВ.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закон України «Про охорону атмосферного повітря», Водний кодекс України, Земельний кодекс України, Закон України «Про природно-заповідний фонд України» встановлюють вимоги щодо дотримання нормативів екологічної безпеки, гранично допустимих викидів (ГДВ) і концентрацій (ГДК), охорони поверхневих і підземних вод, земельних ресурсів та об'єктів природно-заповідного фонду.

Закон України «Про систему громадського здоров'я» та Державні санітарні норми та правила утримання територій населених місць (наказ МОЗ України від 17.03.2011 № 145) регламентують безпечні умови збирання, зберігання, перевезення відходів та дотримання санітарно-захисних зон (СЗЗ) для захисту здоров'я населення.

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року (розпорядження КМУ від 08.11.2017 № 820-р) та Національний план управління відходами до 2033 року (розпорядження КМУ від 27.12.2024 № 1353-р) встановлюють цільові показники зі зменшення обсягів захоронення побутових відходів, збільшення частки їх відновлення, створення мережі пунктів роздільного збирання та центрів повторного використання.

Зобов'язання регіонального та місцевого рівнів

Регіональний план управління відходами у Житомирській області до 2034 року (затверджений розпорядженням начальника Житомирської обласної військової адміністрації від 30.03.2026 № 567) закріплює кластерну модель управління відходами в області, визначає Звягельську міську територіальну громаду центром Звягельського кластеру, передбачає реконструкцію діючого полігону ТПВ та будівництво сміттєпереробного комплексу потужністю 35 000 тонн на рік; впровадження роздільного збирання побутових відходів; а також налагодження безпечного управління іншими видами відходів, зокрема небезпечними.

Програма благоустрою населених пунктів Звягельської міської територіальної громади на 2025–2027 роки (затверджена рішенням Звягельської міської ради 19.12.2024 року №1381) визначає ключові заходи у сфері екології та управління відходами: санітарне очищення та прибирання територій населених пунктів; ліквідація несанкціонованих (стихійних) сміттєзвалищ побутових та інших відходів, очищення берегів водойм, парків і скверів; утримання об'єктів зеленого господарства, зливової каналізації, вулично-дорожньої інфраструктури, мереж зовнішнього освітлення та кладовищ.

Стратегія розвитку Звягельської міської територіальної громади на 2024–2030 роки (затверджена рішенням Звягельської міської ради від 25.07.2024 № 1258) передбачає завдання у сфері комунального господарства, довкілля та клімату: модернізація інженерних мереж, підвищення ефективності роботи комунальних підприємств і підприємств побутового обслуговування; забезпечення належної якості та сталості послуг водопостачання й водовідведення, захист водних ресурсів громади; підвищення енергоефективності, збільшення частки відновлюваних

джерел енергії та скорочення викидів парникових газів; покращення екологічного стану територій та формування сучасної інфраструктури поводження з відходами.

Програма охорони навколишнього природного середовища на 2022–2026 роки (затверджена рішенням Звягельської міської ради від 23.12.2021 № 429) передбачає забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, утилізації, видалення і захоронення відходів, ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ; покращення екологічного стану річки Случ та інших водойм громади, модернізація систем водовідведення й очисних споруд, запобігання забрудненню поверхневих і підземних вод; відновлення порушених земель, утримання та розширення зелених зон, збереження об'єктів природно-заповідного фонду громади; проведення науково-технічних семінарів, екологічних акцій, фестивалів, видання інформаційно-просвітницької продукції для підвищення рівня екологічної свідомості жителів громади.

Таблиця 5.1. Врахування екологічних зобов'язань у Місцевому плані управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року

Сфера та нормативне джерело зобов'язань	Зміст екологічного зобов'язання	Механізм реалізації у проєкті МПУВ до 2034 року
Ієрархія управління відходами (Директива 2008/98/ЄС, ЗУ «Про управління відходами»)	Пріоритетність запобігання утворенню, підготовки до повторного використання та рециклінгу над захороненням.	Облаштування пунктів повторного використання та центрів ремонту товарів, розширення мережі пунктів роздільного збирання у м. Звягель та 5 старостинських округах.
Кластерна інфраструктура (РПУВ Житомирської області до 2034 року)	Розвиток регіональної інфраструктури оброблення та приведення полігонів до норм безпеки.	Реконструкція полігону ТПВ (ур. Ржатківка) та будівництво сміттєпереробного комплексу потужністю 35 000 т/рік.
Зменшення захоронення біовідходів (Директива 1999/31/ЄС, Паризька угода)	Скорочення частки органічних відходів на полігонах та зниження викидів парникових газів.	Впровадження окремого збирання біовідходів, розвиток домашнього та централізованого компостування.
Управління небезпечними та специфічними відходами (Базельська конвенція, постанова КМУ № 1073)	Недопущення змішування небезпечних відходів із побутовими, безпечне поводження з відходами руйнувань.	Створення пунктів збирання небезпечних відходів у складі побутових, передача їх ліцензованим підприємствам, сортування та рециклінг будівельних відходів.

Сфера та нормативне джерело зобов’язань	Зміст екологічного зобов’язання	Механізм реалізації у проєкті МПУВ до 2034 року
Захист вод, ґрунтів та атмосферного повітря (Водний і Земельний кодекси, Програма охорони довкілля)	Запобігання забрудненню поверхневих і підземних вод фільтратом, дотримання нормативів ГДК і ГДВ.	Тверде водонепроникне покриття майданчиків, локальні очисні споруди для зливових стоків, оновлення парку сміттєвозів, ліквідація стихійних звалищ.
Охорона біорізноманіття та ПЗФ (ЗУ «Про природно-заповідний фонд України»)	Недопущення втручання в оселища флори і фауни, захист об’єктів ПЗФ та прибережних смуг.	Розміщення об’єктів інфраструктури за межами територій ПЗФ та прибережних захисних смуг р. Случ.
Здоров’я населення та екопросвіта (ЗУ «Про систему громадського здоров’я», Програма благоустрою)	Забезпечення санітарного благополуччя територій та підвищення екологічної свідомості громадян.	Забезпечення 100 % охоплення громади послугами з вивезення відходів, дотримання СЗЗ, проведення інформаційно-просвітницьких заходів.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3- 5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Згідно із «Методичними рекомендаціями із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Коротко- та середньострокові наслідки (1, 3–5, 10–15 років) при реалізації заходів Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року, зокрема при облаштуванні майданчиків для збору відходів, будівництві чи реконструкції об'єктів інфраструктури управління відходами (сортувальних ліній, пунктів прийому вторинної сировини тощо), включатимуть певні локальні впливи. На кожному етапі в процесі будівництва та подальшої експлуатації об'єктів можливе виникнення тимчасових негативних наслідків у вигляді утворення будівельних відходів, порушення ґрунтового та рослинного покриву під час провадження планованої діяльності, а також збільшення інтенсивності руху спеціалізованого автотранспорту громади. Можливо, знадобиться проведення видалення зелених насаджень, зняття і складування родючого шару ґрунту. Під час виконання будівельних і монтажних робіт очікується допустимий негативний вплив на атмосферне повітря, рослинний і тваринний світ, ґрунти та поверхневі й підземні водні ресурси (зокрема в басейні річки Случ). Крім того, при роботі двигунів будівельних машин, механізмів та сміттєвозів на навколишнє середовище чинитиметься шумовий вплив – акустичне забруднення. За тривалістю зазначені види впливу носитимуть тимчасовий характер, обмежений розрахунковим терміном виконання робіт, а за межами поширення – локальний характер, обмежений територією провадження робіт на території Звягельської громади. Проте всі ці впливи відносяться до тимчасових і не

стануть причиною суттєвого довгострокового погіршення екологічної рівноваги екосистем населених пунктів громади.

До довгострокових наслідків (50–100 років) відносяться впливи постійного характеру – викиди забруднюючих речовин, шум від роботи обладнання та транспорту, утворення залишкових відходів, додаткове споживання енергетичних та водних ресурсів. Основну кількість забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, становлять відпрацьовані гази спеціалізованої техніки та автотранспорту, задіяного у перевезенні відходів. Токсичність відпрацьованих газів обумовлюється вмістом у них оксиду вуглецю й діоксиду азоту, кількість яких залежить від обсягу спожитого палива та технічного стану двигунів. Водночас у довгостроковій перспективі реалізація МПУВ матиме виражений позитивний екологічний ефект завдяки зменшенню кількості стихійних сміттєзвалищ, зниженню навантаження на полігони та збільшенню обсягів рециклінгу.

Кумулятивні наслідки – це розвиток негативних процесів через нагромадження в організмах людей, тварин, рослин шкідливих речовин внаслідок тривалого їх впливу. Ймовірність того, що реалізація МПУВ призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я мешканців, які самі по собі є незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний негативний ефект, оцінюється як незначна. Це пов'язано з тим, що проєктні рішення спрямовані саме на впорядкування та мінімізацію існуючого антропогенного навантаження, а додаткове енерго- та ресурсоспоживання є невеликим. Тому виникнення та розвиток негативних кумулятивних наслідків є малоймовірними. Для своєчасного виявлення та запобігання кумулятивним наслідкам на території громади доцільно забезпечувати системний моніторинг якості ґрунтів, питної води та атмосферного повітря поблизу об'єктів управління відходами. Акумуляція впливів відбувається лише в тому випадку, коли антропогенне навантаження на екосистему протягом певного часу перевищує її здатність до самовідновлення та асиміляції. За умови дотримання та виконання всіх передбачених комплексних захисних і природоохоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується понаднормативними викидами чи забрудненням довкілля, не передбачається. Детальніша оцінка кумулятивного впливу здійснюватиметься в процесі експлуатації об'єктів на основі даних моніторингу довкілля Звягельської громади.

Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає в тому, що при взаємодії двох або більше факторів їхня спільна дія суттєво переважає дію кожного окремого компонента. Можливий ефект сумації дії окремих забруднюючих речовин (наприклад, діоксиду азоту та діоксиду сірки) при викидах в атмосферне повітря від роботи двигунів транспорту та технологічного обладнання. Проте з огляду на незначні обсяги викидів та локальний характер робіт, значного негативного синергічного ефекту не очікується.

Тимчасові наслідки для довкілля: при виконанні підготовчих, монтажних та будівельних робіт вплив на атмосферне повітря матиме короткочасний і локальний характер. Викиди здійснюватимуться під час роботи будівельних машин і механізмів, проведення земельних та зварювальних робіт, фарбування металевих конструкцій (контейнерних майданчиків, навісів, огорож). Після завершення підготовчих і будівельних робіт ці тимчасові джерела впливу припинять своє

існування.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров’я населення Звягельської громади – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань МПУВ для біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенний), природних територій та об’єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров’я, матеріальних активів, об’єктів культурної спадщини та взаємодії цих факторів.

В процесі стратегічної екологічної оцінки здійснено аналіз впливу реалізації заходів та проєктів МПУВ як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупного впливу на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час впровадження запланованих заходів на довкілля, матеріальні активи та здоров’я населення громади не передбачається.

Опис наслідків для довкілля, в тому числі для здоров’я населення наведено в розділах 3 та 4 Звіту.

Позитивні наслідки реалізації МПУВ матимуть комплексний та довгостроковий характер і сприятимуть покращенню екологічного стану території, підвищенню рівня безпеки життєдіяльності населення та ефективному використанню ресурсів.

Серед основних позитивних наслідків:

- Зменшення антропогенного навантаження на ґрунти, поверхневі та підземні води: ліквідація несанкціонованих (стихійних) сміттєзвалищ на території громади та впорядкування місць видалення відходів дозволить суттєво скоротити потрапляння фільтрату, важких металів і токсичних речовин у ґрунтовий покрив та водоносні горизонти (зокрема в межах басейну річки Случ і її приток).
- Охорона атмосферного повітря та пом'якшення впливу на клімат: запровадження роздільного збирання побутових відходів, сортування та компостування органічної складової зменшить обсяги захоронення відходів, що скоротить утворення звалищного газу (метану) та ризики самозаймання відходів із викидами продуктів горіння.
- Розвиток та модернізація матеріальних активів громади: реалізація заходів МПУВ забезпечить оновлення комунальної інфраструктури — облаштування сучасних контейнерних майданчиків, закупівлю спеціалізованого транспорту, створення пунктів роздільного збирання та сортувальних потужностей, що підвищить надійність і санітарну безпеку системи поводження з відходами.
- Покращення стану ландшафтів та санітарно-епідеміологічного благополуччя населення: регулярне та охоплене всього населення вивезення відходів, очищення прибережних захисних смуг, лісосмуг і територій населених пунктів покращить естетичний вигляд довкілля, знизить ризики розмноження гризунів і комах-переносників інфекцій та позитивно вплине на здоров'я мешканців Звягельської громади.
- Раціональне використання природних ресурсів (рециклінг): вилучення ресурсоцінних компонентів (паперу, пластику, скла, металу) як вторинної сировини зменшить потребу у видобутку первинних природних ресурсів та енерговитратах на виробництво нової продукції.

Негативні наслідки реалізації заходів МПУВ переважно матимуть тимчасовий, локальний та допустимий характер, пов'язаний із проведенням будівельно-монтажних робіт під час створення або реконструкції об'єктів інфраструктури управління відходами та експлуатацією спеціалізованої техніки.

До них належать:

- Тимчасове забруднення атмосферного повітря та акустичний вплив: під час будівництва чи реконструкції об'єктів інфраструктури, а також при регулярному русі сміттєвозів збільшаться викиди відпрацьованих газів двигунів внутрішнього згоряння (оксиду вуглецю, діоксиду азоту, сажі) та рівень шумового навантаження в межах житлової забудови і вздовж маршрутів перевезення.

- Локальне порушення ґрунтового та рослинного покриву: при проведенні земляних робіт під час будівництва чи розширення об'єктів управління відходами можливе ущільнення ґрунту, зняття його поверхневого родючого шару та вимушене видалення окремих зелених насаджень на відведених ділянках.

- Утворення будівельних і залишкових відходів: виконання ремонтних і монтажних робіт супроводжуватиметься утворенням будівельного сміття, а робота сортувальних ліній чи пунктів прийому - утворенням залишкових відходів, які потребуватимуть подальшого безпечного видалення або утилізації.

- Додаткове навантаження на дорожню інфраструктуру та споживання ресурсів: збільшення кількості рейсів спеціалізованого великовагового транспорту може спричиняти додатковий знос дорожнього покриття комунальних доріг громади, а функціонування нових об'єктів потребуватиме додаткового споживання паливно-мастильних матеріалів, електроенергії та води на санітарну обробку контейнерів і техніки.

У цілому, при дотриманні природоохоронного законодавства, санітарних норм та впровадженні передбачених МПУВ заходів із запобігання та пом'якшення впливу, позитивні екологічні та соціально-економічні наслідки для Звягельської громади значно переважатимуть над потенційними негативними впливами.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Реалізація заходів Місцевого плану управління відходами Звягельської громади до 2034 року загалом спрямована на покращення екологічного стану території. Водночас будівництво нових об'єктів інфраструктури, транспортування відходів та проведення робіт із закриття й рекультивації сміттєзвалищ можуть спричинити локальні тимчасові негативні впливи на довкілля.

Для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків під час виконання заходів МПУВ передбачається вжиття комплексу планувальних, технологічних та організаційних заходів.

Таблиця 7.1 Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МПУВ

Складові довкілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МПУВ
Відходи	- Облаштування пунктів роздільного збирання відходів; - облаштування пунктів збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку; - облаштування центрів зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання; - облаштування пунктів та/або контейнерних майданчиків для роздільного збирання побутових відходів; - будівництво сміттєпереробного комплексу.
Атмосферне повітря	- Додержання встановлених нормативів ГДВ забруднюючих речовин в атмосферне повітря; - упорядкування санітарно-захисної зони; - використання техніки та палива, що відповідає вимогам законодавства; - використання обладнання з шумовими характеристиками, що відповідають чинному законодавству.
Водні ресурси	- Проєктування та розміщення будь-яких об'єктів інфраструктури управління поза межами прибережних захисних смуг водних об'єктів громади; - облаштування твердого водонепроникного покриття на територіях приймання, тимчасового зберігання, сортування відходів, для яких існує ризик забруднення ґрунтів і вод; - організоване відведення поверхневого стоку з територій об'єктів інфраструктури управління відходами;

	- улаштування систем збирання, відведення та очищення фільтрату на об'єктах, де можливе його утворення; - зберігання небезпечних відходів у герметичних ємностях, захищених від атмосферних опадів.
Земельні ресурси, ґрунти	Тверде покриття майданчиків, заборона обслуговування техніки поза спецзонами під час будівництва, рекультивація порушених ділянок і ліквідація стихійних сміттєзвалищ.
Ландшафт	Рекультивація ділянок під ліквідованими сміттєзвалищами.
Надра	Вплив на надра відсутній, заходи не передбачені.
Природні території та об'єкти ПЗФ	Розміщення об'єктів за межами територій ПЗФ, екомережі та прибережних захисних смуг р. Случ.
Флора, фауна, біорізноманіття	Розміщення об'єктів за межами територій оселищ цінних вдів флори, фауни, біорізноманіття.
Матеріальні активи, об'єкти культурної спадщини	Урахування містобудівних обмежень на етапі відведення ділянок, дотримання будівельних норм і безпечних відстаней до об'єктів культурної спадщини та інженерних мереж.
Здоров'я населення	Дотримання нормативних СЗЗ, шумозахисні заходи, організація денного графіка вивезення відходів, створення пунктів збирання небезпечних відходів у складі побутових.
Розвиток екологічної свідомості та екологічної культури, екологічне виховання населення	Підвищення обізнаності населення у сфері поводження з відходами; підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА

8.1. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив

У процесі розробки Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року та здійснення стратегічної екологічної оцінки розглядалися такі основні альтернативні варіанти розвитку системи управління відходами на території громади:

Альтернатива 1. Нульовий сценарій (відмова від реалізації МПУВ). Цей варіант передбачає збереження існуючої ситуації без впровадження системних змін, передбачених проєктом МПУВ. Управління відходами здійснюватиметься в межах поточної практики, що характеризується недостатнім охопленням населених пунктів централізованим вивезенням, відсутньою системою роздільного збирання та сортування відходів, переважанням їх захоронення та ризиком утворення нових стихійних сміттєзвалищ. Цей сценарій призведе до подальшого погіршення санітарно-епідеміологічного стану, забруднення ґрунтів, атмосферного повітря та підземних і поверхневих вод. Оскільки «нульовий сценарій» не відповідає вимогам Закону України «Про управління відходами» та цілям сталого розвитку громади, його визнано екологічно та соціально неприйнятним.

Альтернатива 2. Сценарій розширеного збирання та захоронення змішаних відходів. Цей варіант передбачає розширення охоплення населення послугами з вивезення змішаних побутових відходів без розвитку інфраструктури роздільного збирання, компостування органічної складової та вилучення вторинної сировини. Такий підхід дозволяє ліквідувати стихійні звалища в межах населених пунктів, але не вирішує проблему вичерпання потужностей полігонів, призводить до втрати ресурсоцінних компонентів та супроводжується значними викидами звалищного газу (метану) і утворенням фільтрату. Через низьку ресурсоефективність та невідповідність європейській ієрархії управління відходами даний варіант відхилено.

Альтернатива 3. «Оптимальний (рекомендований) сценарій» (реалізація положень проєкту МПУВ). Цей варіант базується на впровадженні інтегрованої системи управління відходами Звягельської міської територіальної громади відповідно до принципів ієрархії управління відходами (запобігання їх утворенню,

підготовка до повторного використання, рециклінг, відновлення та видалення). Сценарій передбачає максимальне охоплення жителів громади послугами з вивезення відходів, розвиток мережі контейнерних майданчиків для роздільного збирання, заохочення компостування біовідходів у приватному секторі, ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ та модернізацію матеріально-технічної бази комунальних підприємств. Важливою складовою є інтеграція громади до регіонального кластера управління відходами (Звягельського кластера) у межах міжмуніципального співробітництва, що включає будівництво та введення в експлуатацію сучасного сміттєпереробного комплексу та приведення полігону твердих побутових відходів у відповідність до екологічних і санітарних норм (із подальшим використанням його потужностей виключно для безпечного захоронення залишкових фракцій). Реалізація цього сценарію дозволить забезпечити ефективне сортування, максимальне вилучення ресурсоцінних компонентів (вторинної сировини), зменшення навантаження на об'єкти видалення та суттєве зниження негативного впливу на довкілля.

За результатами комплексного аналізу екологічних, соціальних та економічних факторів найбільш виправданою визнано альтернативу 3 (реалізація розробленого проєкту МПУВ)**.** Вона забезпечує мінімізацію негативного впливу на компоненти довкілля, зниження ризиків для здоров'я мешканців Звягельської громади, раціональне використання ресурсів та досягнення цільових показників національного і регіонального планів управління відходами.

8.2. Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка

Стратегічна екологічна оцінка Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року здійснювалася відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296.

Оцінка проводилася в кілька послідовних етапів:

- Визначення обсягу СЕО та консультації з органами виконавчої влади. На початковому етапі підготовлено Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту МПУВ, яку оприлюднено на офіційному вебсайті Звягельської міської ради та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема»). Проведено консультації з уповноваженими органами у сфері охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я для визначення ключових екологічних проблем громади та пріоритетів дослідження.
- Аналіз поточного стану довкілля громади. Здійснено збір та систематизацію даних щодо стану атмосферного повітря, водних ресурсів, земельного фонду, біорізноманіття, кліматичних особливостей, об'єктів природно-заповідного фонду, культурної спадщини, стану здоров'я населення та наявної інфраструктури управління відходами Звягельської громади.
- Оцінка відповідності проєкту МПУВ цілям стратегічних документів. Проведено аналіз узгодженості цілей і завдань проєкту МПУВ із стратегічними

документами державного, регіонального та місцевого рівнів у сфері охорони довкілля, сталого розвитку та управління відходами.

- Оцінка ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я населення. За допомогою методів експертного аналізу, порівняння альтернатив, матричного оцінювання та прогнозування визначено характер, масштаб, тривалість і ймовірність прямих, непрямих, кумулятивних, синергічних, тимчасових, коротко-, середньо- та довгострокових наслідків реалізації МПУВ на кожен компонент довкілля, здоров'я населення та матеріальні активи громади.
- Розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків і системи моніторингу. На основі виявлених потенційних ризиків сформовано перелік природоохоронних, організаційних і технічних заходів, а також визначено індикатори моніторингу результатів виконання МПУВ для своєчасного реагування на можливі непередбачені екологічні наслідки.

У процесі підготовки Звіту про СЕО виявлено такі основні труднощі:

- відсутність деталізованої статистичної інформації в розрізі видів відходів по громадах за попередні роки;
- відсутність актуальних даних щодо стану здоров'я населення в розрізі району та адміністративно-територіальної одиниці;
- обмеження доступу до низки державних кадастрів та інформаційних систем, зокрема призупинення функціонування Публічної кадастрової карти України.

Інших суттєвих труднощів під час підготовки звіту про стратегічну екологічну оцінку не виникало. Розробники мають достатню наукову, інформаційну, технічну та матеріальну базу, а також відповідний досвід і кваліфікаційний рівень. Проєктні вимоги прийнято з урахуванням сучасних наукових, методичних і технологічних досягнень. Наявне науково-методологічне підґрунтя дозволило чітко визначити мету й завдання природоохоронних заходів, а також передбачити території та об’єкти потенційного екологічного ризику і заходи для зменшення негативного впливу на довкілля.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Відповідно до статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному вебсайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема»).

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування буде здійснюватися шляхом періодичного (не менше одного разу на рік) аналізу виконання МПУВ та подання заінтересованим органам щороку до 1 березня наступного періоду інформація про хід виконання місцевого плану в частині досягнення локалізованих цільових показників місцевого плану та розміщення такої інформації на власному офіційному веб-сайті.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, строки їх виконання, кількісні та якісні показники та їх цільові значення, враховують специфіку ДДП та відображені у МПУВ. Індикатори, які відбираються для здійснення оцінки місцевого плану управління відходами, мають відповідати наступним критеріям: відповідність, вимірюваність, досяжність, чутливість, доступність, надійність, простота, практичність, об'єктивність, ощадливість та обмеженість в часі.

Моніторинг реалізації МПУВ проводиться за визначеними індикаторами.

Індикатори виконання заходів враховують цільові показники, які встановлені «Національною стратегією управління відходами до 2030 року», «Національним планом управління відходами в Україні до 2033 року» та «Регіональним планом управління відходами у Житомирській області до 2034 року».

Як зазначено у РПУВ і перенесено до МПУВ ефективність впровадження МПУВ здійснюється за такими показниками:

- кількість та площа рекультивованих місць розміщення відходів, одиниць/га;
- кількість, площа та потужність полігонів за класами, які відповідають вимогам Закону України «Про управління відходами», одиниць/ га / тис. тонн на рік;
- кількість і площа місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), які не відповідають вимогам Закону України «Про управління відходами», одиниць/га;

- кількість та потужність об’єктів оброблення відходів за окремими технологіями оброблення, одиниць/ тис. тонн на рік;
- обсяг відходів, на які поширюється розширена відповідальність виробника, введених в обіг, тис. тонн на рік.

Індикаторами, які застосовуються до кожного потоку відходів, зазначених у МПУВ, є:

- обсяг відходів, що утворюються, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з рециклінгу, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з відновлення, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з відновлення (спалювання з отриманням енергії), тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції із захоронення, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено інші операції з видалення, тис. тонн;
- обсяг продукції, яка оголошена як побічний продукт, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких оголошено припинення статусу відходів, тис.
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з видалення без попереднього оброблення, тис тонн.

Індикаторами, які застосовуються до побутових відходів, є:

- охоплення населення послугами з управління побутовими відходами, відсотки від загальної кількості населення;
- охоплення населення роздільним збиранням побутових відходів, відсотки;
- кількість пунктів роздільного збирання побутових відходів (окремо стаціонарних та мобільних), одиниці.

Орган місцевого самоврядування на основі показників оцінки досягнення цілей та здійснення заходів один раз на два роки здійснюють оцінку ефективності виконання місцевого плану та оприлюднюють її результати на своїх офіційних веб-сайтах до 1 березня року, що настає за звітним періодом.

Цільові показники, завдання та заходи МПУВ за якими здійснюється моніторинг наведено у Додатку 1 до МПУВ (таблиця 15, таблиця 16).

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Підстави для здійснення оцінки транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення при реалізації Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року відсутні.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Місцевий план управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року – документ державного планування, що містить комплекс взаємозв'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма заінтересованими виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в населених пунктах в межах території територіальної громади з урахуванням принципів співробітництва органів місцевого самоврядування, сформованих на підставі оцінки поточного стану сфери управління відходами та вже розроблених моделей.

Проєкт місцевого плану управління відходами підлягає стратегічній екологічній оцінці відповідно до положень Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та після затвердження оприлюднюється шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу, що його затверджує.

Замовник: Управління житлово-комунального господарства та екології Звягельської міської ради.

Адреса і контактні дані: 11700, м. Звягель, вул. Шевченка, 16, тел: (04141) 3-54-46, 0981636707; e-mail: gkg.nv.ua@ukr.net.

Місцевий план управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року охоплює всю територію громади (м. Звягель та населені пункти 5 старостинських округів) і визначає місцеву політику у сфері управління відходами.

Територія громади, яка ймовірно зазнає впливу внаслідок реалізації проєкту МПУВ, включає:

- території, де буде удосконалена система управління відходами;
- території поблизу місця розташування діючого полігону побутових відходів, а також території розміщення об'єктів інфраструктури системи управління відходами.

Клімат

Реалізація МПУВ матиме переважно позитивний вплив у контексті запобігання зміні клімату завдяки зменшенню обсягів захоронення біовідходів, розвитку їх окремого збирання та біологічного оброблення, а також підвищенню рівня відновлення ресурсоцінних компонентів відходів. Окремі заходи можуть супроводжуватися додатковими викидами парникових газів, зокрема від роботи транспорту та технологічного обладнання, однак очікується, що їх обсяги будуть незначними порівняно із загальним ефектом від скорочення захоронення органічної складової відходів.

Повітряне середовище

Реалізація заходів МПУВ матиме прогнозований, локальний та контрольований вплив на стан атмосферного повітря Звягельської міської територіальної громади.

Організація 100 % охоплення послугою вивезення відходів усіх населених пунктів громади призведуть до певного збільшення викидів забруднюючих речовин від спалювання палива пересувними джерелами. При цьому кількість сміттєвозів та режим їх руху за оптимізованими логістичними маршрутами збирання відходів не буде суттєво впливати на загальні обсяги викидів від автотранспорту на відповідних територіях громади. Використання сучасних сміттєвозів забезпечить суворе дотримання вимог чинного законодавства щодо нормативних параметрів викидів від автотранспорту.

Створення інфраструктури об’єктів оброблення відходів, а також реконструкція полігону твердих побутових відходів призведе до появи нових нових джерел викидів забруднюючих речовин. Поява цих джерел не буде призводити до викидів, що перевищують нормативно допустимі величини (ГДК). Впровадження сучасних технологічних рішень на сміттєпереробному комплексі, та під час реконструкції полігону дозволить утримати екологічне навантаження в межах встановлених нормативів

Під час безпосереднього будівництва об’єктів оброблення відходів та модернізації інфраструктури очікується виключно тимчасовий, локальний та зворотний вплив протягом періоду виконання будівельно-монтажних та земляних робіт. Він виявлятиметься у викидах від двигунів внутрішнього згоряння будівельної техніки та короткостроковому утворенні пилу, що мінімізується стандартними технологічними регламентами.

Суттєвого негативного впливу реалізації проєкту МПУВ на атмосферне повітря Звягельської громади та області в цілому не очікується. Проєкт є екологічно збалансованим та спрямованим на довгострокове зменшення загального антропогенного навантаження на повітряний басейн регіону.

Водне середовище

На етапі виконання будівельно-монтажних і земляних робіт сміттєпереробний комплекс та під час реконструкції полігону очікується виключно тимчасовий, локальний та зворотний вплив на водні ресурси.

Цей вплив мінімізується шляхом влаштування тимчасових водовідвідних канав, пісковловлювачів, належної організації побуту працівників (використання біотуалетів із вивезенням стоків) та суворої заборони обслуговування або заправки техніки паливом поза спеціально обладнаними зонами.

Функціонування нових об'єктів оброблення відходів супроводжуватиметься утворенням дощових та талих стічних вод із їхніх територій.

Щоб повністю виключити негативний вплив на водні ресурси, всі нові об'єкти проектуватимуться виключно із твердим водонепроникним покриттям Поверхневий стік із майданчиків збиратиметься системою закритих лотків та в обов'язковому порядку спрямовуватиметься на локальні очисні споруди (нафто, піско- та жировловлювачі) перед скиданням у мережу або повторним використанням у технологічному циклі.

Річка Случ знаходиться на відстані близько 3 км від полігону ТПВ. Тому забруднення виключається.

Управління відходами

Основні позитивні наслідки реалізації проєкту МПУВ очікуються саме у зниженні навантаження на довкілля, пов'язаного з утворенням відходів та усіма операціями управління ними. Кількісні наслідки реалізації МПУВ закріплені у вигляді відповідних цільових показників, що узгоджені з цільовими показниками національного та регіонального рівня та враховують місцеві особливості.

Найбільш суттєві позитивні наслідки реалізації МПУВ очікуються саме у сфері управління відходами. Передбачається зменшення обсягів захоронення, розвиток роздільного збирання, підготовки до повторного використання та оброблення відходів, удосконалення управління небезпечними відходами у складі побутових, а також підвищення рівня охоплення населення послугами у сфері управління відходами. Кількісні результати реалізації Плану визначаються відповідними цільовими показниками, узгодженими з національними та регіональними орієнтирами.

Вивезенням побутових відходів охоплені всі населені пункти громади (м. Звягель; с. Наталівка; с. Олександрівка; с. Майстрів; с. Майстрова Воля; с. Маковиці; с. Пилиповичі; с. Городище; с. Анета; с. Степове; с. Великий Молодьків; с. Груд; с. Дідовичі; с. Борисівка), окрім с.Багате.

Згідно звіту 1-ТПВ, відсоток охоплення населення послугами зі збирання ТПВ за даними 2025 року склав 74 %.

Відповідно до рішення виконавчого комітету Звягельської міської ради №1957 від 24.06.2026 визначено 2 суб'єкта господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення відходів на території Звягельської міської територіальної громади: ТОВ «Міськкомунсервіс» та Комунальне підприємство Звягельської міської ради «Звягельсервіс.

На території міста Звягель застосовуються контейнерна та безконтейнерна системи збирання і вивезення побутових відходів.

Вивезення побутових відходів громади здійснюється на полігон ТПВ м.Звягель.

Загальна кількість побутових відходів, що зібрані та вивезені на захоронення за 2025 рік становить – 63959м^3/14264т, за 2024р - 62401 м^3/14182т.

За базовим сценарієм №1 та № 2 Регіонального плану управління відходами в Житомирській області до 2034 року Звягельська міська територіальна громада входить до Звягельського кластеру.

Для даного кластеру передбачається експлуатація та реконструкція використання полігону ТПВ м. Звягель (урочище Ржатківка, площа — 11,1982 га, проєктна місткість — 573,214 тис. м^3).

У РПУВ запропоновано розмістити сміттєпереробний комплекс на незначній відстані від даного полігону, що включає сміттєсортувальну лінію та компостування орієнтовною потужністю 35 000 тонн на рік, з розрахунку на 188,8 тис. осіб населення цього кластеру.

Для громад кластеру пропонується створити на своїй території по одному об'єкту оброблення відходів, що включає пункт роздільного збирання, компостування та перевезення відсортованих відходів на кластерний полігон.

Об’єкти інфраструктури системи збирання побутових відходів включають: пункти роздільного збирання відходів; пункти збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку; центри зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання; пункти та/або контейнерна система для роздільного збирання побутових відходів; контейнерні майданчики для збирання побутових відходів.

Окремо рішенням Звягельської міської ради №1238 від 28.08.2024 визначено місцем тимчасового зберігання відходів від руйнувань та автомобільних шин на полігон ТПВ м. Звягель. Відповідальним суб’єктом господарювання за поводження з відходами від руйнувань, що утворилися в особливих умовах, забезпечення їх збирання, перевезення, сортування, облік кількості, зберігання, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження і захоронення таких відходів визначено Комунальне підприємство Звягельської міської ради «Звягельсервіс».

Управління іншими видами відходів, крім побутових, здійснюватиметься їх утворювачами відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами».

Утворювачі або власники відходів, які не є суб’єктами господарювання у сфері управління відходами, зобов’язані забезпечувати зберігання відходів у спосіб, що є безпечним для здоров’я людини та навколишнього природного середовища, та передавати відходи суб’єктам господарювання у сфері управління відходами протягом одного року з моменту їх утворення.

Передача суб’єктам господарювання у сфері управління відходами відходів (крім побутових відходів) з метою збирання, перевезення та оброблення здійснюється на підставі договору, укладеного відповідно до законодавства, в якому зазначається код відходів згідно з Національним класифікатором відходів, їх обсяг, найменування та код операції з відновлення та/або видалення відходів.

Реєстр суб’єктів господарювання у сфері оброблення відходів доступний у формі відкритих даних за базі Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема» та можна переглянути за посиланням: https://my.eco.gov.ua/processor-register.

Відповідно до ст. статті 44 Закону «Про управління відходами», господарська діяльність з управління небезпечними відходами здійснюється суб’єктами господарювання на підставі ліцензії, що видається в порядку, встановленому Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності», з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та відповідно до ліцензійних умов здійснення господарської діяльності з управління небезпечними відходами.

Реєстр ліцензіатів з управління небезпечними відходами доступний у формі відкритих даних за базі Єдиної екологічної платформи «ЕкоСистема» та можна переглянути за посиланням: https://eco.gov.ua/reiestr-litsenziativ-z-upravlinnia-nebezpechnymy-vidkhodamy.

Земельні ресурси та грунти

Реалізація МПУВ не передбачає суттєвих змін земельних ресурсів та грунтів.

Полігон ТПВ розміщується на земельній ділянці з кадастровим номером 1824086800:05:000:0174. Наявний Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою (ЯЯ № 072442 від 10.09.2008) за цільовим

використанням: для розміщення «Полігону для відходів, що не є небезпечними міста Звягель» на земельній ділянці площею 11,1982 га.

У РПУВ зазначено, що на незначній відстані від діючого полігону для відходів, що не є небезпечним міста Звягель пропонується розмістити сміттєпереробний комплекс, що включає сміттєсортувальну лінію та компостування орієнтовною потужністю 35 000 тонн на рік, з розрахунку на 188,8 тис. осіб населення цього кластеру.

Із метою оптимізації витрат на технічне облаштування майданчиків та зменшення площ під об'єктами з управління відходами у РПУВ рекомендовано поєднати пункти роздільного збирання відходів з центрами збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та пункти збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку.

Таким чином кількість майданчиків зменшиться втричі, що також оптимізує використання земель.

Впровадження 100 % охоплення плановим збором відходів та облаштування контейнерних майданчиків, просвітницька діяльність серед населення зупинить засмічення нових земель навколо сіл громади.

Закриття та рекультивація наявних сміттєзвалищ у с. Наталівка (площа 0,5 га) та с. Борисівка (0,2 га) дозволить локалізувати осередки забруднення. Після проведення рекультивації буде відновлено структуру ґрунтів на загальній площі 0,7 га, що поверне ці землі в безпечний екологічний стан.

Створення пунктів роздільного збору дозволить безпечно вилучати з потоку побутових відходів люмінесцентні лампи (джерело ртуті), батарейки (джерело кадмію, свинцю), відпрацьовані нафтопродукти та електроніку. Це попередить накопичення важких металів та стійких органічних забруднювачів у верхніх горизонтах ґрунту.

Під час спорудження об'єктів інфраструктури оброблення відходів виникатиме тимчасовий, локальний та зворотний вплив на ґрунти. Він полягатиме при необхідності у знятті родючого шару ґрунту, проведенні земляних робіт та ущільненні порід важкою технікою.

Експлуатація сміттєсортувальної станції, пунктів роздільного збору та модернізованого полігону ТПВ пов'язана з потенційними ризиками локального просочування забруднених технологічних вод або високотоксичного фільтрату в ґрунтовий масив та суміжні геологічні пласти. Щоб повністю виключити проникнення шкідливих речовин у ґрунт, у проєктних рішеннях передбачено комплекс сучасних інженерно-технічних заходів.

Отже, вплив при використанні земель можуть бути пов'язані з облаштуванням окремих об'єктів інфраструктури управління відходами, а також із закриттям та рекультивацією існуючих місць видалення відходів. Проведення рекультивації сприятиме відновленню порушених земель, зменшенню ризику забруднення ґрунтів та покращенню санітарного стану територій.

Надра

Використання надр проектом не передбачено. Вплив на надра відсутній.

Шумове та вібраційне навантаження

Реалізація заходів МПУВ супроводжуватиметься локальним, короткочасним шумовим і вібраційним навантаженням.

На етапі виконання будівельно-монтажних зі спорудження сміттєпереробного комплексу та під час інженерної реконструкції полігону ТПВ виникатиме тимчасовий, локальний шумовий та вібраційний впливи. Його основними джерелами буде робота важкої дорожньо-будівельної техніки, рух великовантажного автотранспорту, а також робота компресорних чи зварювальних установок.

Вібраційні імпульси від важкої дорожньої техніки мають суто локальний характер і повністю згасають у ґрунтовому масиві на відстані 20–30 метрів від осі роботи техніки. Оскільки майданчики під будівництво сміттєпереробного комплексу та реконструкцію полігону ТПВ територіально віддалені від найближчих житлових масивів на відстані, що значно перевищують ці показники, будь-який шкідливий вплив на конструктивну цілісність житлових будинків чи дискомфорт для населення повністю виключається.

Під час експлуатації сміттєпереробного комплексу основними джерелами шуму та низькочастотної вібрації є великогабаритне технологічне обладнання: барабанні сепаратори (грохоти), лінії сортувальних конвеєрів, вузли пресування (прес-компактори), а також потужні промислові вентилятори систем аспірації та примусової вентиляції. На реконструйованому полігоні ТПВ шум та вібрація генеруватимуться періодичною роботою транспортних засобів.

Завдяки впровадженню рішень, рівні шуму та вібрації на робочих місцях персоналу, а також на межі житлових забудов відповідатимуть державним санітарним нормам (не більше 55 дБА вдень та 45 дБА вночі) і не матимуть шкідливого впливу на навколишнє середовище.

Розширення парку спецтехніки кластеру та організація регулярних рейсів сміттєвозів створюватимуть періодичний транспортний шум та вібрацію під час руху.

Вібраційне та шумове навантаження від автотранспорту може відчуватися лише у безпосередній близькості до проїжджої частини. Рух спецтехніки здійснюватиметься виключно в денний час дорогами загального користування та регіональними магістралями, які розраховані на значні вагові навантаження і вже мають високий фоновий рівень автотранспортного потоку.

Постійного, системного або кумулятивного негативного шумового та вібраційного впливу на природне середовище, умови життєдіяльності, здоров'я населення Звягельської громади внаслідок реалізації МПУВ не очікується. Усі навантаження мають локальний характер і повністю нівелюються на етапі проектування за рахунок стандартних інженерно-технічних рішень та дотримання регламентів виконання робіт.

Флора та фауна

МПУВ не передбачає заходів, спрямованих на пряме втручання в оселища місцевої флори та фауни, знищення рідкісних видів рослин або порушення шляхів міграції тварин. За умови врахування природоохоронних обмежень під час вибору земельних ділянок для розміщення нових об’єктів інфраструктури управління відходами суттєвого негативного впливу не очікується.

Біорізноманіття

Реалізація МПУВ не призведе до фрагментації природних екосистем та погіршення стану біорізноманіття громади. За умови врахування природоохоронних обмежень під час вибору земельних ділянок (недопущення розміщення об'єктів у межах територій природно-заповідного фонду, водоохоронних зон та прибережних захисних смуг) суттєвого негативного впливу не очікується.

МПУВ не передбачає реалізації заходів, спрямованих на втручання в біорізноманіття. За умови врахування природоохоронних обмежень під час вибору місць для розміщення нових об'єктів інфраструктури суттєвого негативного впливу на біорізноманіття не очікується.

Ландшафт

Заходи Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади спрямовані на модернізацію інфраструктури збирання, сортування та оброблення відходів. Реалізація плану матиме лише локальний характер і не торкнеться цінних природних комплексів. Потенційний вплив на ландшафти оцінюється як мінімальний, а ліквідація сміттєзвалищ та рекультивація порушених земель забезпечать позитивний ефект для місцевих екосистем.

Безпека життєдіяльності та здоров'я населення

Реалізація заходів Місцевого плану управління відходами до 2034 року супроводжуватиметься локальним, короткочасним шумовим, вібраційним навантаженням, а також незначними викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря (зокрема від роботи будівельної та спеціалізованої техніки під час облаштування об'єктів і транспортування відходів).

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря не перевищуватимуть встановлених законодавством нормативів гранично концентрацій, в т.ч. й на межі житлової забудови.

Постійного, системного або кумулятивного негативного шумового та вібраційного впливу на умови життєдіяльності, здоров'я населення Звягельської громади внаслідок реалізації МПУВ не очікується. Усі навантаження мають локальний характер і повністю нівелюються на етапі проектування за рахунок стандартних інженерно-технічних рішень та дотримання регламентів виконання робіт.

Суттєвого негативного впливу реалізації проєкту МПУВ на здоров'я населення Звягельської громади також не очікується. Проєкт є екологічно збалансованим та не чинить негативної дії на безпеку життєдіяльності та здоров'я населення.

Природоохоронні території та об'єкти

На території громади знаходиться 3 території та об'єкти природно-заповідного фонду. Дві території природно-заповідного фонду знаходяться в лісових масивах. Один об'єкт в межах м. Звягель. Територією громади проходить Смарагдова мережа UA0000335 Sluch river valley. Від полігону ТПВ відстань складає близько 2,5 км.

У проєкті МПУВ не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на природоохоронні об'єкти та території.

Матеріальні активи та об’єкти культурної спадщини

Реалізація заходів МПУВ не передбачає негативного впливу на матеріальні активи та об’єкти культурної спадщини Звягельської міської територіальної громади.

Під час вибору земельних ділянок для розміщення нових об’єктів управління відходами обов’язково враховуватимуться містобудівні обмеження. Проведення будь-яких земляних чи будівельних робіт здійснюватиметься з дотриманням встановлених будівельних норм та безпечних відстаней до інженерних мереж, будівель і споруд. Об’єкти культурної спадщин, що наявні на території громади, не будуть пошкоджені або порушені під час реалізації заходів МПУВ.

Реалізація заходів Місцевого плану управління відходами Звягельської громади до 2034 року загалом спрямована на покращення екологічного стану території. Водночас будівництво нових об’єктів інфраструктури, транспортування відходів та проведення робіт із закриття й рекультивації сміттєзвалищ можуть спричинити локальні тимчасові негативні впливи на довкілля.

Для запобігання, зменшення та пом’якшення можливих негативних наслідків під час виконання заходів МПУВ передбачається вжиття комплексу планувальних, технологічних та організаційних заходів.

Таблиця 11.1 Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом’якшення негативних наслідків виконання МПУВ

Складові довкілля, в тому числі здоров’я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом’якшення негативних наслідків виконання МПУВ
Відходи	- Облаштування пунктів роздільного збирання відходів; - облаштування пунктів збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку; - облаштування центрів зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання; - облаштування пунктів та/або контейнерних майданчиків для роздільного збирання побутових відходів; - будівництво сміттєпереробного комплексу.
Атмосферне повітря	- Додержання встановлених нормативів ГДВ забруднюючих речовин в атмосферне повітря; - упорядкування санітарно-захисної зони; - використання техніки та палива, що відповідає вимогам законодавства; - використання обладнання з шумовими характеристиками, що відповідають чинному законодавству.
Водні ресурси	- Проєктування та розміщення будь-яких об’єктів інфраструктури управління поза межами прибережних захисних смуг водних об’єктів громади; - облаштування твердого водонепроникного покриття на територіях приймання, тимчасового зберігання, сортування відходів, для яких існує ризик забруднення ґрунтів і вод; - організоване відведення поверхневого стоку з територій об’єктів інфраструктури управління відходами;

	- улаштування систем збирання, відведення та очищення фільтрату на об'єктах, де можливе його утворення; - зберігання небезпечних відходів у герметичних ємностях, захищених від атмосферних опадів.
Земельні ресурси, ґрунти	Тверде покриття майданчиків, заборона обслуговування техніки поза спецзонами під час будівництва, рекультивація порушених ділянок і ліквідація стихійних сміттєзвалищ.
Ландшафт	Рекультивація ділянок під ліквідованими сміттєзвалищами.
Надра	Вплив на надра відсутній, заходи не передбачені.
Природні території та об'єкти ПЗФ	Розміщення об'єктів за межами територій ПЗФ, екомережі та прибережних захисних смуг р. Случ.
Флора, фауна, біорізноманіття	Розміщення об'єктів за межами територій оселищ цінних вдів флори, фауни, біорізноманіття.
Матеріальні активи, об'єкти культурної спадщини	Урахування містобудівних обмежень на етапі відведення ділянок, дотримання будівельних норм і безпечних відстаней до об'єктів культурної спадщини та інженерних мереж.
Здоров'я населення	Дотримання нормативних СЗЗ, шумозахисні заходи, організація денного графіка вивезення відходів, створення пунктів збирання небезпечних відходів у складі побутових.
Розвиток екологічної свідомості та екологічної культури, екологічне виховання населення	Підвищення обізнаності населення у сфері поводження з відходами; підвищення екологічної культури в закладах освіти громади, висвітлення в засобах масової інформації питань щодо стану довкілля.

У процесі розробки Місцевого плану управління відходами Звягельської міської територіальної громади до 2034 року та здійснення стратегічної екологічної оцінки розглядалися такі основні альтернативні варіанти розвитку системи управління відходами на території громади:

Альтернатива 1. Нульовий сценарій (відмова від реалізації МПУВ). Цей варіант передбачає збереження існуючої ситуації без впровадження системних змін, передбачених проєктом МПУВ. Управління відходами здійснюватиметься в межах поточної практики, що характеризується недостатнім охопленням населених пунктів централізованим вивезенням, відсутньою системою роздільного збирання та сортування відходів, переважанням їх захоронення та ризиком утворення нових стихійних сміттєзвалищ. Цей сценарій призведе до подальшого погіршення санітарно-епідеміологічного стану, забруднення ґрунтів, атмосферного повітря та підземних і поверхневих вод. Оскільки «нульовий сценарій» не відповідає вимогам Закону України «Про управління відходами» та цілям сталого розвитку громади, його визнано екологічно та соціально неприйнятним.

Альтернатива 2. Сценарій розширеного збирання та захоронення змішаних відходів. Цей варіант передбачає розширення охоплення населення послугами з вивезення змішаних побутових відходів без розвитку інфраструктури роздільного збирання, компостування органічної складової та вилучення вторинної сировини. Такий підхід дозволяє ліквідувати стихійні звалища в межах населених пунктів, але не вирішує проблему вичерпання потужностей полігонів, призводить до втрати ресурсоцінних компонентів та супроводжується значними викидами звалищного газу (метану) і утворенням

фільтрату. Через низьку ресурсоефективність та невідповідність європейській ієрархії управління відходами даний варіант відхилено.

Альтернатива 3. «Оптимальний (рекомендований) сценарій» (реалізація положень проєкту МПУВ). Цей варіант базується на впровадженні інтегрованої системи управління відходами Звягельської міської територіальної громади відповідно до принципів ієрархії управління відходами (запобігання їх утворенню, підготовка до повторного використання, рециклінг, відновлення та видалення). Сценарій передбачає максимальне охоплення жителів громади послугами з вивезення відходів, розвиток мережі контейнерних майданчиків для роздільного збирання, заохочення компостування біовідходів у приватному секторі, ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ та модернізацію матеріально-технічної бази комунальних підприємств. Важливою складовою є інтеграція громади до регіонального кластера управління відходами (Звягельського кластера) у межах міжмуніципального співробітництва, що включає будівництво та введення в експлуатацію сучасного сміттєпереробного комплексу та приведення полігону твердих побутових відходів у відповідність до екологічних і санітарних норм (із подальшим використанням його потужностей виключно для безпечного захоронення залишкових фракцій). Реалізація цього сценарію дозволить забезпечити ефективне сортування, максимальне вилучення ресурсоцінних компонентів (вторинної сировини), зменшення навантаження на об'єкти видалення та суттєве зниження негативного впливу на довкілля.

За результатами комплексного аналізу екологічних, соціальних та економічних факторів найбільш виправданою визнано альтернативу 3 (реалізація розробленого проєкту МПУВ)**.** Вона забезпечує мінімізацію негативного впливу на компоненти довкілля, зниження ризиків для здоров'я мешканців Звягельської громади, раціональне використання ресурсів та досягнення цільових показників національного і регіонального планів управління відходами.

Відповідно до статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров’я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному вебсайті та вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки (Єдина екологічна платформа «ЕкоСистема»).

Моніторинг реалізації МПУВ проводиться за визначеними індикаторами.

Індикатори виконання заходів враховують цільові показники, які встановлені «Національною стратегією управління відходами до 2030 року», «Національним планом управління відходами в Україні до 2033 року» та «Регіональним планом управління відходами у Житомирській області до 2034 року».

Як зазначено у РПУВ і перенесено до МПУВ ефективність впровадження МПУВ здійснюється за такими показниками:

- кількість та площа рекультивованих місць розміщення відходів, одиниць/га;
- кількість, площа та потужність полігонів за класами, які відповідають вимогам Закону України «Про управління відходами», одиниць/ га / тис. тонн на рік;

- кількість і площа місць розміщення відходів (полігонів, звалищ), які не відповідають вимогам Закону України «Про управління відходами», одиниць/га;
- кількість та потужність об'єктів оброблення відходів за окремими технологіями оброблення, одиниць/ тис. тонн на рік;
- обсяг відходів, на які поширюється розширена відповідальність виробника, введених в обіг, тис. тонн на рік.

Індикаторами, які застосовуються до кожного потоку відходів, зазначених у МПУВ, є:

- обсяг відходів, що утворюються, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з рециклінгу, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з відновлення, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з відновлення (спалювання з отриманням енергії), тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції із захоронення, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів, щодо яких здійснено інші операції з видалення, тис. тонн;
- обсяг продукції, яка оголошена як побічний продукт, тис. тонн;
- обсяг утворених відходів щодо яких оголошено припинення статусу відходів, тис.
- обсяг утворених відходів щодо яких здійснено операції з видалення без попереднього оброблення, тис тонн.

Індикаторами, які застосовуються до побутових відходів, є:

- охоплення населення послугами з управління побутовими відходами, відсотки від загальної кількості населення;
- охоплення населення роздільним збиранням побутових відходів, відсотки;
- кількість пунктів роздільного збирання побутових відходів (окремо стаціонарних та мобільних), одиниці.

Відомості про авторів

Оксана МЕДВІДЬ
Інженер – еколог ТОВ ЕКО-МБ»
(диплом ТМ 19185868 від 5 липня 2002 р,
Спеціальність «Екологія та охорона навколишнього природного середовища»)

Дмитро КУХТЮК
Еколог ТОВ «ЕКО-МБ
(Диплом М 19 №093296 від 20.12.2019р.
Спеціальність «Екологія»)